

UVODNA RIJEČ

Ministar kojeg smo nekad voljeli

Piše: Jasna A. Petrović

Kaže naš glavni ministar za financije da su umirovljenici pojeli proračun. On, među umirovljenicima nekad najomiljeniji Plenkovićev ministar, već stoga jer je pokazao da ima pojma o svom poslu, nedavno je izgubio HDZ-ove brojne glasače starije dobi. U prigodi krojenja rebalansa proračuna reče hladnokrvno Zdravko Marić kako je najveći „krivac za još veće rashode proračuna indeksacija mirovina, koja je u drugom dijelu ove godine iznosila 2,46 posto“. I dodaje kako „nije očekivao tako visoku brojku“!

Gospodine Ministre, molimo lijepo, zar vi stvarno mislite da je 60 kuna prosječnog usklađivanja mirovine i to sa „sarmom“ od 70 posto rasta plaća i 30 posto rasta cijena, previše, da spašava siromašne umirovljenike od daljnjeg tonjenja u bijedu? I još imate obraza reći kako su oni te štetočine koji su ugrozili državni proračun?

Ma hajte, molimo Vas, zar je za Hrvatsku stvarno loša vijest što su mirovine rasle za nokat jače nego što ste to uteferili u svojoj tekici! I još ste se drznuli spomenuti Covid dodatak, koji je isto išao starijima pa su tako penzići valjda dokrajčili proračun. I onda velite pomirbeno, da ste, kao Vlada, „uvijek govorili, kako su od svih rashoda mirovine najveći rashod u proračunu, i kamo sreće da imamo prostora još za viši rast“.

Imate, ministre prostora za rast mirovina, a na to vas obvezuju i europska upozorenja kako morate poraditi na adekvatnosti mirovina, jer čak ih je 65 posto niže od hrvatske linije siromaštva, na dnu smo po udjelu prosječne mirovine u prosječnoj plaći. Pa što još hoćete?!

Znate Vi, ministre, da od ničega ne možete napraviti nešto. Ex nihilo aliquid facere, kako kaže stara latinska poslovice. Ako biste doista rado gladnim umirovljenicima povećali mirovine, pa onda napravite proračun u kojem ćete podići doprinos za mirovine prvog stupa, koji danas iznosi samo 15% i najniži je u Europskoj uniji. Povećajte ga na 28% kao u Češkoj, 33% u Italiji, 25,5% u Mađarskoj, 24,4% u Sloveniji i Finskoj ili 22,8% u Austriji.

Slažemo se, ministre, da mi nemamo tako velik proračun kao neke bogate zemlje, ali to se onda računa po udjelu doprinosa u bruto društvenom proizvodu, a tu smo negdje u donjoj sredini, sa samo 10,2 posto BDP-a, dok se u Italiji, Grčkoj, Francuskoj, Austriji i Portugalu kreće od 14 do 16 posto. Njima njihov umirovljenik nije preskup. Vama vaš jest. Vama su vaši umirovljenici toliko preskupi da im zamjerate što im se mirovine djelomično usklade s rastom plaća i cijena. Vi ste protiv poboljšanja formule usklađivanja mirovina na 100 posto povoljnijeg indeksa, jer to bi onda možda bilo čak i „rast“ od tri posto. Vi tako savjetujete premijera. Vi tako brišete šansu za preživljavanje hrvatskih umirovljenika. Jer, nije važno samo preživjeti, nego i biti sretan. A s Vašim načinom razmišljanja, umirovljenici sigurno nikada neće biti sretni.

U OVOM BROJU:

MANIFEST FERPA-e

Pravo na život u dostojanstvu

NOVO USKLAĐIVANJE MIROVINA

Glatka odbijenica ministra Aladrovića

INTERVJU

Zagrebačka strategija borbe protiv siromaštva, mr.sc. Iva Prpić

U Zagrebu ima mjesta za sve stare

DOSTAVA MIROVINA POŠTOM

Kada će se ukinuti nehumani Mrsićev propis?

HRVATI NISU LIJENI

Pogrešna slika mirovinskih statistika

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

Cenzus besplatnog dopunskog porastao na 2.500+ kuna

Na zadovoljstvo brojnih umirovljenika i siromašnih osoba, Vlada je odlučila povećati cenzus za besplatno dopunsko zdravstveno osiguranje, te je cenzus od 2.047 kuna za samca od 1. studenog 2021. godine povišen na 2.500 kuna, a za člana obitelji sa 1.600 kuna na 2.000 kuna. Prijedlog za izmjene zakona i ovako veliko povećanje stigao je od Silvana Hrelje, koji je tako svojim „priklanjanjem“ na stranu vladajućeg HDZ-a i rukom više u Saboru, zauzvrat dobio doista korisnu i opipljivu povlasticu za brojne građane, uglavnom umirovljenike.

Prema procjenama Vlade oko 120 tisuća građana vratit će se u sustav besplatnog dopunskog zdravstvenog osiguranja, no s obzirom na prijašnje krive procjene, primjerice potencijalnih korisnika nacionalne naknade za starije osobe, trebat će se pričekati i vidjeti da li će doista toliki broj građana biti oslobođen plaćanja 840 kuna godišnje za dopunsko zdravstveno.

Podsjetimo, 2020. godine, zalaganjem SUH-a i MUH-a, prosvjedima i pregovorima, Vlada je nakon 16 godina konačno povećala cenzuse, prvotno za simboličnih 60-ak kuna, no tada je ipak dogovoreno da se krajem svake godine cenzus uskladi s rastom plaća i inflacije, pa je za samca u 2021. godini sa 1.939 kuna porastao na 2.047 kuna, a za člana obitelji sa 1.516 na 1.600 kuna. Time se zapravo spriječio dotadašnji paradoks da svakim usklađivanjem mirovina nekoliko tisuća umirovljenika ostane bez prava na besplatno dopunsko, primjerice povećanjem mirovine od 20-ak kuna bi prešli cenzus i onda bi morali plaćati dopunsko 70 kuna mjesečno.

I u novom prijedlogu zakona je zadržana ista formula usklađivanja cenzusa za dopunsko, koja prati rast cijena i plaća po formuli 70-30 rasta povoljnijeg indeksa, tako da će nakon 30. studenog 2021. godine cenzusi od 2.500 i 2.000 kuna biti još malo pove-

ćani usklađivanjem. Vlada je prvotno htjeli ubaciti amandman u Hreljin prijedlog, prema kojem su izmjene zakona trebale stupiti na snagu 1. prosinca 2021., čime bi se preskočilo jedno godišnje usklađivanje, no na kraju je povukla taj amandman, tako da će od prosinca ove godine cenzusi narasti za nekoliko desetaka kuna.

Odustajanjem od svog amandmana Vlada će umjesto planiranih 100 milijuna kuna do kraja ove godine potrošiti 110 milijuna kuna. Sada samo ostaje vidjeti kako će sve izgledati u praksi, i hoće li HZZO doista, kako najavljuje, automatski u sustav uključiti sve one koji stječu pravo na besplatno dopunsko zdravstveno ili će besplatnu policu novi korisnici ipak morati zatražiti sami. Za sve one koji ne znaju, za cenzus se gledaju ukupni mjesečni prihodi od prethodne kalendarske godine.

I.Knežević

MISLITE NA SEBE Cijepite se!

Pošast zvana korona ponovno pokazuje svoje zube u hladnijim mjesecima. Dnevno u Hrvatskoj umire preko 50 ljudi, uglavnom necijepljenih, te je do 10. studenog 2021. od posljedica Covida preminulo 9.605 osoba. Hrvatska je u samom svjetskom vrhu po broju umrlih od Covida, naime u prethodna dva tjedna umrlo je 106 osoba na milijun stanovnika. U četvrtom valu epidemije prosjek godina preminulih iznosi 76,6, a udio pozitivnih testova iznosi 26,8 posto.

Hrvatska je pri dnu EU po broju cijepljenih osoba, tek 58 posto odraslog stanovništva se cijepilo s dvije doze, pa ne čudi što smo u svjetskom vrhu po broju umrlih u odnosu na broj stanovnika. Najviše oboljelih je u gradu Zagrebu, Zagrebačkoj i Splitsko-dalmatinskoj županiji. Iako u medijima stalno čujemo reklame koje pozivaju da mislimo na druge i cijepimo se, u slučaju umirovljenika, riječ je o promašenoj poruci. Jer umirovljenici su starije osobe koje su najpogođenije koronom, i one moraju misliti prvenstveno na sebe. Jer prema zadnjem istraživanju šanse da ćete umrijeti od korone ako se zarazite su 32 puta veće ako se ne cijepite. Mislite i o tome.

IZVANREDNA IZBORNA SKUPŠTINA SUH-a

Jasna A. Petrović nova/stara predsjednica

Nakon što je Anto Kuprešak na 3. sjednici Predsjedništva SUH-a održanoj 14. rujna 2021. godine podnio neopozivu ostavku, a na istoj sjednici je dotadašnja zamjenica predsjednika Jasna Petrović izabrana za vršiteljicu dužnosti predsjednice, dana 2. studenog 2021. godine održana je Izvanredna izborna Skupština SUH-a, kako bi se što prije riješio problem vodstva udruge i nesmetanog pravnog prometa.

Većinom glasova skupštinara prihvaćeno je razrješenje s dužnosti predsjednika SUH-a. Za novu/staru predsjednicu SUH-a izabrana je Jasna Petrović, sa 77 posto glasova "za", a za zamjenicu predsjednice izabrana je Biserka Budigam sa 82 posto glasova "za". Zapisnik sa ove Skupštine sa svom potrebnom dokumentacijom predan je u zagrebački Gradski ured za opću upravu.

Glatka odbijenica ministra Aladrovića

Udjel prosječne mirovine u prosječnoj plaći jedan je od glavnih pokazatelja koliko je nekom društvu ili državi stalo do svojih umirovljenika. U većini europskih zemalja udjel se uglavnom kreće između 50 i 60 posto, kao npr. u nama susjednoj Sloveniji ili Srbiji. No, Hrvatska je po tom pitanju otišla u duboki ponor. Prosječna mirovina iz kolovoza od 2.641 kune iznosi tek 37,1 posto prosječne neto plaće od 7.118 kuna. Prije posljednjeg usklađivanja udjel je bio još niži, tek 35,99 posto.

Za usporedbu, prema podacima HZ-MO-a, od 1953. do 1985. godine taj udjel u Hrvatskoj kretao se između 53,4 posto i 66,4 posto, da bi 1990. godine skočio na za danas nestvarnih 75,3 posto. No, godine sustavne nebrige za umirovljenike strovalile su taj udjel na današnje brojke, te uz Irsku tovarimo na samom dnu Europske unije po takvoj relativnoj vrijednosti mirovine. No, za razliku od nas, prosječna irska mirovina iznosi 1.000 eura, pa se s tim, naravno, može lagodno živjeti u starosti. Tako da Hrvatska i prebogata Irka nisu za usporedbu.

Kako bi se spriječio opadanje udjela, Sindikat i Matica umirovljenika posljednjih godinu dana na sjednicama Nacionalnog vijeća za umirovljenike i starije osobe su od Vlade tražile hitnu promjenu formule za usklađivanje mirovina, na način da se mirovine umjesto dosadašnjih 70 posto povoljnijeg indeksa rasta cijena odnosno plaća povećavaju u stopostotnom rastu povoljnijeg indeksa. S obzirom da nije bilo odgovora, u svibnju je poslana i službena inicijativa Vladi s tim zahtjevom.

Inflacija veća od rasta

No, u međuvremenu je udjel pao na spomenutih 35,99 posto, a troškovi života zbog inflacije izrazito porasli nakon 1. srpnja i posljednjeg usklađivanja mirovina. Cijene su u rujnu ove godine bile za 3,3 posto veće nego u rujnu prošle godine, a gledajući hranu u istom razdoblju, kruh i žitarice skuplji su 3,7 posto, mlijeko, sir i jaja 4,3 posto, a ulje i masti 18,5 posto. Plin je poskupio 11,9 posto, a struja 3,3 posto. Žive li naši umirovljenici bolje sad ili prije godinu dana bespredmetno je raspravljati, jer kad se zbroji i posljednje usklađivanje od 2,46 posto, i ono prethodno od 0,56 posto, rast cijena bio je veći od rasta mirovina, tako da samohvala premijera i resornog ministra o „rekordnom“ posljednjem usklađivanju neće nahraniti sve gladnija umirovljenička usta.

Zbog sustavnog osiromašivanja umirovljenika SUH i MUH 29. rujna 2021. poslali su novu inicijativu, s naprijedjenom formulom usklađivanja, u kojem se najviše misli na

one najugroženije, dakle umirovljenike s najnižim mirovinama. Zato je zatraženo da se ubuduće svima koji primaju do 2.000 kuna mirovine ona usklađuje prema indeksu od 120 posto rasta plaća ili cijena, a onima koji primaju od 2.000 kuna do 4.000 kuna da se usklađuje za 110 posto.

Čak 414 tisuća umirovljenika prima mirovine niže od 2.000 kuna, a još 550 tisuća između 2.000 i 4.000 kuna, pa bi se povoljnijim usklađivanjem pokrilo preko 78 posto umirovljenika. Svi ostali bi ubuduće imali usklađivanje u stopostotnom iznosu. Provedbom ove inicijative, nakon desetljeća pada udjela mirovina u plaći, blago bi se preokrenuo proces, i za desetak godina došlo bi se do udjela od 40 posto, što je i dalje jako loše u usporedbi s većinom zemalja EU ili okruženja.

U EU nije nikakva novost da se umirovljenici s nižim mirovinama dodatno „nagrađuju“, pa su tako u Italiji, Latviji, Portugalu, Češkoj ti modeli ugrađeni u zakone, a u Austriji, Bugarskoj i Španjolskoj posljednjih godina najsiriomašniji umirovljenici dobivaju povišice mimo usklađivanja. U Hrvatskoj se takvo nešto dogodilo 2019. godine kada je najniža mirovina povećana za 3,13 posto, ili prosječno niti 50 kuna, što je malo i nedovoljno.

Vlado, imaj milosti

Nakon zadnje inicijative na SUH-ovu adresu vrlo brzo, 12. listopada, stigao je odgovor iz Ministarstva rada i mirovinskog sustava, kojeg potpisuje ministar Aladrović. I to negativan. U njemu piše kako u slučaju većeg rasta cijena od rasta plaća postoji mogućnost nastupa recesije te da proračun možda ne bi bio u mogućnosti osigurati potrebna sredstva za usklađivanje. Ovo relativno „možda“ posebno boli.

A na zahtjev SUH-a i MUH-a o različitoj formuli usklađivanja u odgovoru se ističe da bi „predloženi model doveo do narušavanja načela uzajamnosti u mirovinskom sustavu generacijske solidarnosti kojim se uspostavlja ovisnost visine mirovine o dužini mirovinskog staža i visini ostvarenih plaća“.

Vrijedno su u ministarstvu izračunali da bi zahtjev SUH-a i MUH-a od 2022. do 2030. godine ukupno stajao državni proračun 16,366 milijardi kuna, a šlag na kraju je i pozivanje na podatak da 168.588 korisnika koji imaju 40 i više godina staža prima mirovinu u prosječnom iznosu od 4.302 kune, te je njihov udjel u prosječnoj plaći 61,07 posto. Možemo samo reći, blago onima koji su nakupili toliko godina staža, jer mnogi nisu imali niti će imati sreće biti stalno zaposleni cijeli radni vijek.

Sitno poniženje

Izdvajati određenu manju skupinu umirovljenika i navoditi je kao primjer visokog udjela u plaći je pljuska zdravom razumu većine umirovljenika koji primaju puno niže mirovine, primjerice 214 tisuća obiteljskih umirovljenika koji primaju 2.143 kune ili 271 tisuća umirovljenika s najnižom mirovinom koji primaju u prosjeku 1.782 kune (udjel u plaći samo 25 posto!). Potonjima će Vlada u 2023. te 2025. godini, dakle dvaput jednokratno, povisiti mirovine za 1,5 posto, mimo redovnog usklađivanja, što je smiješno malo.

Ni ovu Vladu očito ne smeta puno što smo na samom dnu EU po udjelu mirovine u plaći, i što ta brojka može ići samo dolje sadašnjom formulom. Problem se očito nastavlja gurati pod tepih i ne misli se uopće riješiti, što pokazuje jednu veliku socijalnu neosjetljivost vladajućih.

Igor Knežević

Kada će se ukinuti nehumani Mrsićev propis?

Umirovljenik Željko Tomas iz Imotskog zajedno sa Sindikatom umirovljenika Hrvatske 5. studenoga 2021. uputio je pritužbu protiv diskriminacije na adresu pučke pravobraniteljice Tene Šimonović Einwalter, te na znanje predsjedniku Vlade RH Andreju Plenkoviću i ministru rada i mirovinskog sustava Josipu Aladroviću. Ž. Tomas je u invalidskoj mirovini od 1999. godine. Ima priznato tjelesno oštećenje od 80%, te 60% status Hrvatskog ratnog invalida. Prima mirovinu isključivo iz Hrvatske i to preko banke, te, jer je bolestan, teže hoda i ne može dulje stajati. Budući da se zbog epidemije Covid-19 čeka ispred banke po 3-4 sata, po kiši, vrućinama, jer u ovoj pandemijskoj situaciji zabranjeno je ući i čekati u banci, Željko želi da mu se mirovina isplaćuje na kućnu adresu.

Birokrate baš briga!

Uputio je svoj zahtjev HZMO-u, područnoj službi u Splitu, 02.09.2021. u kojemu obrazloženo traži da mu se mirovina isplaćuje na kućnu adresu. Nije dobio pismeni odgovor. Ž. Tomas navodi da u banci u kojoj prima mirovinu nema, kao i većina starijih osoba, ni bankovnu karticu, nego kad dođe u banku, pokaže osobnu iskaznicu na šalteru, gdje dobije mirovinu na ruke. Gospodin Tomas smatra kako se radi o diskriminaciji na temelju

zdravstvenog stanja, invaliditeta i dobi, te se opravdano pita - koga štiti HZMO, sa sumnjom kako „štiti inozemne banke koji pljačkaju građane“. Apsurdno je i to da je on umirovljen još 1999. godine, dakle prije 1. siječnja 2014. kao referentnog datuma ukidanja prava na dostavu mirovine putem pošte, ali mu svejedno nije omogućeno da zbog pogoršanja zdravstvenog stanja

izmijeni način isplate.

Sindikat umirovljenika Hrvatske se godinama zalaže da se umirovljenicima vrati ukinuto pravo mogućnosti primanja mirovine putem pošte, a prema njihovom osobnom izboru i potrebi. Naime, nakon što je izmjenama ZOMO-a od 1. siječnja 2014. godine, po tadašnjem ministru rada i mirovinskog sustava Mirandu Mrsiću, propisano da se mirovine i druga primanja iz mirovinskog osiguranja, koja su ostvarena i isplaćivana do 31. prosinca 2013., i dalje isplaćuju putem banaka, odnosno putem pošte na adresu korisnika na teret sredstava državnog proračuna, istovremeno je ukinuto to pravo za umirovljene nakon 1. siječnja 2014., odnosno dopuštena je isplata isključivo putem banaka. I u trenutku donošenja takvog nehumanog i neopravdanog zakonskog rješenja SUH je izrazio svoje protivljenje, te i u javnom savjetovanju o izmjenama zakona, sudjelovao s konkretnim prijedlozima.

Nedostupna mirovina za nemoćne

Postojeći Zakon o mirovinskom osiguranju **kroz odredbe članka 96. neizravno i višestruko diskriminira umirovljenike na osnovi mjesta stanovanja (boravišta/prebivališta) i zdravstvenog stanja.** Iako zakon naizgled vrijedi jednako za sve, prilikom primjene istog vidljiva je diskriminacija nemalog dijela umirovljenika.

Nije ostvarena jednaka mogućnost korištenja mirovinskih prava kod korisnika, jer ne postoji ista rasprostranjenost poslovnica banaka i bankomata diljem Hrvatske čime dolazi do geografske izoliranosti koju karakterizira i slabija gradska prometna povezanost, te nepostojanje iste prilikom loših vremenskih prilika. Kod slučaja geografske izoliranosti (npr. otoci i ruralna područja) treba uzeti u obzir da je riječ i o zgradama koje se nalaze u urbanim središtima, ali nemaju lift ili

prilagođen pristup osobama smanjene pokretljivosti. Treba se skrenuti pozornost i na **progresivnu zdravstvenu onemoćlost korisnika mirovine.** Prilikom starenja dolazi do sve većeg broja zdravstvenih poteškoća koje često smanjuju mobilnost, a što nerijetko uzrokuje i padove koji u određenom broju slučajeva završe sa smrtnom posljedicom.

Iz tih razloga umirovljenik Ž. Tomas i Sindikat umirovljenika zajedno se zalažu da se članak 96. Zakon o mirovinskom osiguranju ocijeni diskriminatornim s osnova trenutka umirovljenja i zdravstvenog stanja te omogućiti nemoćalim i ranjivim korisnicima isplata mirovine dostavom do kućnog praga i to automatski određenim kategorijama invalida, odnosno svima koji od izabranog liječnika primarne zdravstvene zaštite ishode potvrdu o smanjenoj mobilnosti uslijed bolesti i starosti, ili to osobno zatraže.

Bez pošta, autobusa i bankomata

Dodatna opasnost sadašnjeg zakonskog rješenja je i povećana stopa manipulacije i iskorištavanja umirovljenika od strane bližnjih članova obitelji, rodbine i susjeda i znanaca, odnosno bujanja ekonomskog zlostavljanja starijih osoba. Bližnji su upoznati s nemogućnosti samostalnog odlaska u poslovnicu banke ili na bankomat radi podizanja mirovine, nakon čega umirovljenicima uzimaju njihove bankovne kartice ili po dobivanju punomoći na istu, uzimaju sredstava, a umirovljenici katkad ostaju bez svojih primanja.

Još je jedan problem to što je zbog epidemije **ukinuto više od 200 poštanskih ureda** diljem Hrvatske te je došlo do **drastičnog prorjeđivanja ili čak ukidanja linija javnog prijevoza**, što još više onemogućuje korisnike da dođu do svojih mirovina. U najavi je, podsjećamo, i **skidanje oko 40 posto bankomata.**

Napominjemo kako broj korisnika mirovine kojima se putem Hrvatske pošte dostavlja mirovina na kućnu adresu za listopad 2021. iznosi 63.664 korisnika, a cijena koju hrvatske pošte naplaćuju za dostavu po mirovinskoj uplatnici iznosi manje od 20 kuna, što godišnje iznosi samo 1.273.280 kuna. I uz povećani broj korisnika, za sustav mirovinskog to je mali iznos u usporedbi s tragičnim posljedicama kad nemoćne starije osobe ne mogu doći do svoje mirovine.

Po ovlaštenju Željka Tomasa iz Imotskog Sindikat se obratio Pučkoj pravobraniteljici s pritužbom za slučaj diskriminacije, kao i za zaštitu starijih osoba narušenog zdravlja i osobe s invaliditetom.

Jasna A. Petrović

HRVATI NISU LIJENI

Pogrešna slika mirovinskih statistika

Znate li da svaki korisnik invalidske mirovine kad napuni 65 godina biva statistički „preseljen“ u starosne umirovljenike? Tako je do sada od invalidskih umirovljenika (samo onih koji su mirovine ostvarili bez međunarodnih ugovora) čak 71.315 njih završilo u prosječnim „sarmama“ starosnih umirovljenika. Ti invalidski umirovljenici su prosječno radili 24 godine i 7 mjeseci, što je bitno utjecalo na smanjenje prosjeka ostvarenog radnog staža prosječnog starosnog umirovljenika.

Hrvati žive tri godine manje...

Tako se u Statističkim informacijama HZMO-a može pročitati da su tako preuređene starosne mirovine, njih ukupno 680.457 (rujan 2021.) ostvarene na temelju 32 godine i 6 mjeseci radnog staža, što stvarno stvara pogrešnu sliku o cijelom mirovinskom sustavu, pa tako i o mjerama koje valja poduzeti da bi ga se učinilo održivijim. Jer, stvarna dob starosnih umirovljenika procijenjeno bi iznosila i 33 godina radnog staža, što je već daleko bliže europskom prosjeku od oko 36 godina. No, pritom se treba podsjetiti kako Hrvati žive za tri godine kraće od europskog prosjeka, odnosno 77,8 godina. K tome, očekivana prosječna dob se u prošloj godini smanjila

za 9 mjeseci, i to ponajviše uslijed Covid-19. Treba li i to uzeti u obzir prigodom krojenja mirovinskih politika?

Isto tako se pogrešno zaključuje i o prosječnoj visini mirovine starosnog umirovljenika, jer je ona umanjena masovnim ulaskom invalidskih umirovljenika u ukupni zbir. Prosječni starosni umirovljenik, uključujući „preseljene“ invalidske umirovljenike, a bez onih s međunarodnim ugovorima, ostvario je prosječnu mirovinu od 3.227 kuna. Prosječna mirovina preseljenih iz invalidskih mirovina je samo 2.851 kunu mjesečno. Dakle, u stvarnosti bi prosječna starosna mirovina bila najmanje 3.300 kuna, što već ostavlja bolji dojam.

... i rade tri godine kraće

No, vrlo neoliberalni političari i ekonomski „savjetnici“ nerijetko javno ističu kako su Hrvati lijeni, premalo godina rade za mirovine, pa ih samo 17,5 posto ima radni staž u mirovini dulji od 40 godina. To je točno, no kako da ih

ima više kad duljina staža nije uvjet za starosnu mirovinu, već samo za prijevremenu! U starosnu se može sa 15 godina radnog staža, pa bi bolje bilo povećati taj uvjet dobi, a ne opet gurati u javnu raspravu potrebu produljenja dobi za umirovljenje sa 65 na 67 godina. Istina, po novim se zakonskim izmjenama pokušava to prikazati kao pravo, a ne obveza, tj. kao mogućnost nastavka rada i nakon ostvarene dobi koja bi bila uvjet za umirovljenje.

Statistike su vrlo važne upravo za projekciju smjera razvoja mirovinskog sustava i proračuna, a jednako tako i za utvrđivanje politika, zakonskih rješenja i donošenje mjera. No, čini se da naši političari vole zbrkane statistike, pa mogu koristiti brojke kako i kada ih puhne!

Jasna A. Petrović

BORBA PROTIV SIROMAŠTVA

Nacionalni plan - bez slabih i starih!

Stopa rizika od siromaštva starijih od 65 godina u Hrvatskoj znatno je viša od prosjeka Europske unije. Stopa siromaštva i socijalne isključenosti u prošloj godini dosegla je 33,8 posto, dok je europska 16,1 posto. Naročito su ugrožene starije žene, pogotovo samice. Unatoč tome što je posve jasno da su stariji od 65 godina najranjivija siromašna populacija koja, k tome, čini čak 21,31 posto ukupnog stanovništva, u Nacionalnom planu borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2027. godine gotovo i nema ozbiljnih mjera za prevenciju i zaustavljanje siromaštva starijih.

Sramotno je kako se direktno navodi da je u sustavu generacijske solidarnosti (I. mirovinski stup) „predviđeno dugoročno smanjivanje udjela mirovine u plaći“, iako se napominje kako je potrebno „dodatno intervenirati u cilju zaštite ranjivih kategorija umirovljenika koji prima-

ju mirovinu samo iz prvog stupa. Zaboravlja se pritom napomenuti kako čak 61 posto onih koji su trebali biti umirovljeni iz oba stupa, vraćaju se u prvi zato jer su im tamo mirovine – više. Absurd koji se niti ne spominje. Nije, valjda, preporučljivo kopati preduboko.

Međutim, jedine kategorije umirovljenika kojima se sve do 2027. država misli posvetiti su obiteljske mirovine koje bi doživjele reformu i povećanje, te najniže mirovine koje bi dva puta porasle po 1,5 posto! Gotovo za ne vjerovati je da se u uvjetima kad je čak 65 posto mirovina ispod hrvatske linije siromaštva od 2.927 kuna (dakle oko 800 tisuća osoba!), Nacionalni plan „skrbi“ za samo 271.000 „najnižih!“, te za 214 tisuća obiteljskih umirovljenika. A što je s preostalim oko 300.000 bijednih? Oni su zaboravljeni, ovo je Nacionalni plan bez najslabijih i najstarijih.

J.A.P.

U Zagrebu ima mjesta za sve stare

Zagrebački gradonačelnik Tomislav Tomašević objavio je poruku građanima povodom Međunarodnog dana borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti (17. listopada) upozorivši na rastući problem siromaštva, manjak materijalnih dobara osoba, a koji utječu na kvalitetu života i mentalno zdravlje, isključenost iz različitih sustava društva, nezaposlenost, nedostatak perspektive i osjećaj nemoći koji prati siromaštvo i socijalnu isključenost. Takav je istup ukazao na posvećenost Grada socijalnoj agendi, a o gradskom socijalnom modelu već smo pisali u Glasu umirovljenika.

Sada je usvajanjem Zagrebačke strategije borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021.-2025. godine grad postao prvi grad u Republici Hrvatskoj koji je osmislio i usvojio strateški dokument koji je isključivo posvećen prevenciji siromaštva i socijalne isključenosti. O tome razgovaramo s dosadašnjom predsjednicom Povjerenstva za izradu i praćenje provedbe Zagrebačke strategije borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2025., socijalnom radnicom Ivom Prpić, višom stručnom savjetnicom pročelnice Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom.

➤ **Socijalno raslojavanje društva javlja se kao odgovor na velike krize poput ove pandemijske, s oštrim ekonomskim, socijalnim i psihološkim posljedicama. Posebno ugrožene ranjive skupine su djeca, osobe starije životne dobi, nezaposlene osobe, osobe s invaliditetom, beskućnici, energetski siromašne osobe i ine skupine. Upravo zbog toga je ove godine Grad Zagreb usvojio važan strateški dokument, a to je Zagrebačka strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021.-2025. godine. Vi ste bili na čelu Povjerenstva za izradu te strategije. Možete li pojasniti kako se stvarala Strategija i u kojoj mjeri je smatrate korisnom?**

Zagrebačka strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2021.-2025. godine stvarala se kao odgovor gradske uprave na rastuće probleme siromaštva, a posebice u nesigurnim uvjetima pandemije virusa kao i očekivanim posljedicama iste. Ne smijemo zaboraviti i razorne potrese koji su pogodili Zagreb, ali i ostatak Republike Hrvatske te ostavili pojedine naše sugrađane bez krova nad glavom. Moram napomenuti da u gradskoj upravi radi puno stručnjaka/kinja pomažućih djelatnosti (socijalni rad, psihologija, edukacijska rehabilitacija, socijalna pedagogija...) koji dobro prepoznaju probleme s kojima se susreću obitelji, osobe s invaliditetom, osobe starije životne dobi, djeca, beskućnici, građani s blokiranim računima... Sve naše mjere i aktivnosti usmjerene su prema njima, prevladavanju rizika siromaštva, poboljšanju kvalitete života, ali i povećanju socijalne uključenosti. Željeli smo napraviti sveobuhvatan dokument koji će imati jedan cilj, a to je smanjenje rizika od siromaštva i socijalne isključenosti.

Grad sa strategijom!

Ponosna sam što je Grad Zagreb bio prva, a za sada i jedina jedinica lokalne i regionalne (područne) samouprave koja je donijela takav sveobuhvatan dokument. Rad na dokumentu je bio višemjesečan i zahtijevao je podršku naše pročelnice dr.sc. Romane Galić kao i vrijedan rad svih uključenih kolegica i kolega. U okviru strategije učinjene su analize socijalnih prava i usluga s gradske, ali i državne razine, analize zaposlenosti i nezaposlenosti, pokazatelja siromaštva i socijalne isključenosti, kao i istraživanje u kojemu su sudjelovali nezaposleni građani/ke.

Željeli smo temu siromaštva i socijalne isključenosti sagledati iz različitih perspektiva i realno procijeniti što gradska razina vlasti može učiniti. Svi su članovi i članice Povjerenstva pokazali velik entuzijazam i marljivo su radili na tekstu te su predlagali mjere iz svog područja djelovanja. Nakon jednoglasnog usvajanja Zagrebačke strategije na sjednici Gradske skupštine Grada Zagreba u ožujku 2021. godine, važno je da nam je taj dokument smjer za djelovanje, podloga za naše politike prema ranjivim skupinama kao što su osobe starije životne dobi, jednoroditeljske obitelji i samohrani roditelji, samci u socijalno zaštitnoj potrebi, osobe s invaliditetom i djeca s teškoćama, obitelji s djecom... Link na dokument: [http://web.zagreb.hr/Sjednice/2017/sjednice_skupstine_2017.nsf/0/C12581370033D600C1258680004E6002/\\$FILE/04%20Strategija.pdf](http://web.zagreb.hr/Sjednice/2017/sjednice_skupstine_2017.nsf/0/C12581370033D600C1258680004E6002/$FILE/04%20Strategija.pdf)

Dogradnja državne socijale

➤ **Grad Zagreb lokalnim modelom socijalne zaštite koji je usmjeren socijalno ugroženim građanima želi postići dva cilja, a to je zadovoljavanje njihovih egzistencijalnih potreba, ali i omogućavanje bolje kvalitete života nadopunjavanjem državnih sustava. Koji pristup dominira u Zagrebačkoj strategiji?**

Sustav socijalne zaštite u Republici Hrvatskoj je zapravo dvojak te uključuje visoku razinu centraliziranosti kojom država putem mreže centara za socijalnu skrb osigurava temeljna socijalna prava i usluge sukladno Zakonu o socijalnoj skrbi. To su zajamčena minimalna naknada, osobna invalidnina, doplatak za pomoć i njegu, jednokratna naknada, smještaj, psihosocijalna podrška, boravak itd. S druge strane, navedeni zakon omogućava općinama, gradovima i županijama razvoj vlastitih modela socijalne zaštite kreiranjem novih prava, mjera i usluga koje su prilagođene stanovništvu na njihovom području. Naravno, tada se javlja i pitanje nejednakosti građana budući da su neke jedinice lokalne samouprave bogatije od drugih te dolazi do pojave lokalnih socijalnih država.

Iz zagrebačke perspektive, mogu reći da su siromaštvo i socijalna isključenost teški gdje god da se nalazite, no pitanje je koliko je zajednici u kojoj živite stalo i u kojem smislu ima mogućnosti za organiziran sustav, ili je prepušten dobrovoljnosti, filantropiji ili pomaganju.

Svjesna sam da Grad Zagreb osigurava izdašna dodatna prava nadograđujući državni sustav s ciljem da niti jedna osoba ne padne kroz posljednju mrežu socijalne sigurnosti. Kao odgovor na Vaše pitanje, važno je kombinirati oba pristupa te raznim subvencijama (primjerice za vrtiće, stipendije, prijevoz, stambeno zbrinjavanje...) utjecati na kvalitetu života građana/ka, smanjivati troškove pojedina i obitelji, ali i socijalnim pravima i uslugama omogućavati najsiromašnijima dostojanstven život i nestigmatizirajuću pomoć i podršku.

Bake su najsiromašnije

➤ **Iza nas je teško razdoblje obilježeno pandemijom i potrebama. No, postoje ljudi kojima je teže nego drugima. U posebno ugrožene ranjive skupine ulaze i osobe starije životne dobi. Koliko ste pozornosti u strategiji posvetili starijima? Što je to novo što predviđate uvesti, a koja su prava koja ostaju kao već stečena?**

Zagrebačka strategija u analizi pokazatelja siromaštva i socijalne isključenosti naglašava da je rizik od siromaštva najviši za osobe starije životne dobi te da ona iznosi 30,1 % u 2019. godini, a da je 33,6 % za žene. U 2020. godini sukladno podacima Državnog zavoda za statistiku stope su narasle te iznose 31 % odnosno 34,6 % za žene starije životne dobi.

Žalosti me da su naše bake i djedovi, naši roditelji, marljivo radili cijeli svoj radni vijek, a da danas imaju niske mirovine te da su im primanja jedva dostatna za podmirenje bazičnih potreba. Takva si-

Politička Povjerenstva za izradu i praćenje provedbe ne isključenosti za razdoblje od 2021. do 2025. godine

tuacija i u mladima budi osjećaj nesigurnosti, ali i straha. Međutim, boriti se za bolje sutra moramo svi, svatko na svojoj razini i svatko koliko može.

Grad Zagreb redovito osigurava socijalna prava i usluge temeljem Odluke o socijalnoj skrbi, a za osobe starije životne dobi posebno izdvajam novčanu pomoć umirovljenicima, novčanu pomoć za plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja korisnicima novčane pomoći umirovljenicima, novčanu pomoć korisnicima doplatka za pomoć i njegu te osobne invalidnine, novčanu pomoć korisnicima osoba za starije osobe, zdravstvena zaštita zdravstveno neosiguranim osobama, pravo na troškove stanovanja kao i troškove ogrjeva za osobe koje su korisnici zajamčene minimalne naknade, pomoći u obiteljskim paketima, prehrana u pučkoj kuhinji, pravo na besplatnu godišnju pokaznu kartu ZET-a za umirovljenike, pravo na pomoć u kući, podmirenje pogrebnih troškova...

Sukladno zadnjim podacima Gradskog ureda za socijalnu zaštitu i osobe s invaliditetom, ukupno je 6.585 korisnika novčane pomoći umirovljenicima, 1.702 korisnika novčane pomoći za plaćanje premije dopunskog zdravstvenog osiguranja korisnicima novčane pomoći umirovljenicima, 15.068 korisnika novčane pomoći korisnicima doplatka za pomoć i njegu te osobne invalidnine, 54.599 korisnika prava na besplatnu godišnju pokaznu kartu, a koja uključuje sljedeće kategorije: umirovljenike čiji su ukupni prihodi jednaki ili manji od 3.200 kuna mjesečno; korisnike zajamčene minimalne naknade nesposobne za rad i privređivanje; osobe s invaliditetom koje nisu zaposlene, osobe koje imaju status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja neovisno o visini prihoda ili osobe starije od 65 godina života, koje nisu korisnici mirovine, a čiji su ukupni prihodi jednaki ili manji od 3.200 kuna mjesečno...

Bez birokratskih prepreka

Ovom smo strategijom zadali mjeru povećanja cenzusa za novčanu pomoć umirovljenicima radi povećanja dostupnosti prava i kvalitete života te je došlo do povećanja sa 1.500 kuna na 1.700 kuna te time proširili obuhvat korisnika. Naglašavam da su više od 70 % korisnika/ica žene te zaista možemo govoriti o feminizaciji siromaštva, tj. o siromaštvu sa ženskim likom koje perpetuira davne nepravde nejednakosti u plaćama i mirovinama.

Isto tako, strategijom smo proširili pravo na dodjelu obiteljskih paketa (pa su sada omogućeni i obiteljima ili samcima koji su se zbog elementarne nepogode (potres, poplava, požar i drugo), zdravstvenog stanja, nezaposlenosti i drugih kriznih situacija našli u nepovoljnim životnim okolnostima. Važna je diskrecijska ocjena socijalnih radnika/ica jer ponekad ljudi ne ispunjavaju sve uvjete (koji su katkad rigorozni) za ostvarivanje socijalnih prava, a nalaze se u stanju socijalne ugroženosti.

Želja nam je dalje razvijati naša prava i usluge, ali tako da budu prilagođena potrebama naših sugrađana i da naš odgovor bude brz, ciljan i bez puno birokratskih prepreka. Želimo posebice odgovoriti na rastuće energetske siromaštvo kao i na dječje siromaštvo te razvijati vaninstitucionalne usluge za osobe starije životne dobi. Želimo i veću pozornost posvetiti nasilju nad osobama starije životne dobi pa je zbog toga naš Dom za djecu i odrasle žrtve obiteljskog nasilja „Duga-Zagreb“ oformio i savjetovalište za starije žrtve obiteljskog nasilja. Međutim, za sve naše planove potrebna nam je podrška Gradske skupštine Grada Zagreba te se nadam da će iduće razdoblje biti obilježeno socijalnim inovacijama te solidarnošću kao i poboljšanjem zagrebačkog socijalnog modela.

Lakše starijima u urbanim sredinama

Svatko od nas želi živjeti u gradu ili općini u kojem ima mjesta za sve nas. Vesele me zasade lokalne socijalne politike koje ovaj grad godinama gradi, ali sam isto tako svjesna koliko je ona ponekad fragilna te da je najlakše izvesti udar na socijalna prava ne mareći za posljedice koje će ostaviti za sobom. Volim reći da je socijalna

politika skupa, ali da je još skuplje – nemati je, da se izrazim pomalo ekonomskim rječnikom. Grad Zagreb zaista ima u fokusu osobe starije životne dobi te to pokazuje i donesena Zagrebačka strategija za unapređenje kvalitete života osoba starije životne dobi za razdoblje od 2020. do 2024. godine, razvoj gerontoloških centara pri domovima za starije osobe, razvoj pomoći u kući kao i otvaranje odjela za oboljele za Alzheimerove bolesti, dnevni boravci, prve stambene zajednice za organizirano stanovanje u Zagrebu, klubovi starijih osoba, savjetovališta, financiranje prijevoza, novčane naknade, vodiči za starije građane, gerontološki tulum... .

Palijativna skrb je tek u začetima i to je test za integriranu zdravstveno – socijalnu skrb koja se davnih dana razdvojila. Dugotrajna skrb za starije osobe koje se nalazi u potrebi u vidu priuštivih, dostupnih i modernih domova za starije osobe pitanje je države i lokalnih zajednica. Još nije iskorištena prilika pravednijeg modela smještaja za starije osobe pa tako danas u Republici Hrvatskoj postoje smještajni kapaciteti za 29.414 odnosno za 3,68 % osoba u dobi od 65 i više godina što je daleko niže od prosjeka Europske unije koji iznosi 5 %. Važno je reći da Grad Zagreb ima bolji postotak obuhvata starijih osoba smještajnim kapacitetima kao i dobru mrežu pomoći u kući i dostave obroka kojom omogućavamo dulji ostanak u vlastitim domovima.

➤ Kvalitetnije se živi u Zagrebu i u većim urbanim središtima te je obično i stopa rizika od siromaštva niža u takvim sredinama. Koliko iznosi u Zagrebu?

Naša strategija prikazuje podatke EUROSTAT-a iz 2019. godine koji navode da je najveći rizik od siromaštva i socijalne isključenosti najveći u ruralnim područjima. S time da u ruralnim dijelovima dolazi do paradoksa deprivacije jer su troškovi života ponekad skuplji u nerazvijenim dijelovima države te se pojavljuje nevidljivo siromaštvo.

Što se tiče pokazatelja siromaštva i socijalne isključenosti, naša strategija predviđa praćenje podataka na lokalnoj razini, međutim, potrebno je još ulagati da bi se to usustavilo. Državni zavod za statistiku jednom godišnje objavljuje podatke na razini države. Za lokalne razine se ne vode podaci, ali su Državni zavod za statistiku i Svjetska banka 2016. godine radili procjene za gradove te je Grad Zagreb prednjačio s najmanjom stopom rizika od siromaštva u Hrvatskoj. Isto tako, analiza znanstvenica/ika Instituta za javne financije iz 2018. godine koja se bavila dječjim siromaštvom ustvrdila je da Grad Zagreb svojim mjerama i aktivnostima utječe na smanjenje dječjeg siromaštva.

Uvjeren sam da bi dodatna analiza za osobe starije životne dobi pokazala slične podatke. Međutim, važno je reći da nije sve stvar fiskalnog kapaciteta zajednice tj. javne uprave nego presudnu ulogu imaju i stručnjaci/inje zaposleni u lokalnim zajednicama koji imaju znanja i sluha za ranjive skupine. Naravno, politička volja je isto tako ključna.

SUH u obrani pravde

➤ Kad je riječ o socijalnoj isključenosti siromašnih starijih građana Zagreba, koliko važnom percipirate ulogu umirovljeničkih udruga i podružnica, s kojima ste do sada imali dobru suradnju?

Civilno je društvo most između građana/ka i države, lokalne zajednice. Ono dobro adresira izazove i okretnije je u formulaciji potreba ranjivih skupina nego što su glomazni javni sustavi. Zato je važno razvijati partnerstvo i međusobnu suradnju i imati sposobnost čuti se međusobno. Naime, Grad Zagreb desetljećima razvija suradnju s organizacijama civilnog društva kroz zajedničke projekte, razvoj mjera i aktivnosti, izradu strateških dokumenata... Takvu suradnju smatram iznimno korisnom. Udruge umirovljenika i osoba starije životne dobi vrlo su aktivne posebice u zaštiti i promicanju prava kao npr. Sindikat umirovljenika Hrvatske, koji se ne boji reći kako stvari stoje, otvara puno tema i bori se za pravdu. Uistinu godine nisu prepreka za aktivizam! Naravno, ne treba zaboraviti druženja unutar udruga koja utječu na prevenciju socijalne isključenosti i velike boljke starosti – usamljenosti.

Jasna A. Petrović

Pravo umirovljenika i starijih osoba na život u dostojanstvu

Manifest je jednoglasno usvojen na Srednjoročnoj skupštini FERPA/Europske federacije za umirovljenike i starije osobe, održanoj putem interneta 21.-22. listopada 2021. godine

Posljednjih nekoliko godina, osobito nakon nedavne financijske krize, države članice Europske unije su pokušavale smanjiti svoju potrošnju, osobito drastičnim rezanjem proračuna za socijalne troškove.

Starije osobe i umirovljenici bile su prve žrtve takvih drastičnih mjera: smanjenja proračuna za zdravstvo, manjka osoblja i sredstava u domovima za skrb te, u mnogim zemljama, zamrzavanja ili smanjenja iznosa mirovina.

Mlađe generacije, osobito nakon pandemije COVID-19, također su doživjele pogoršanje u uvjetima rada, mogućnostima obrazovanja, pripravnosti ili naukovanja. Zato će FERPA nastaviti surađivati s organizacijama mladih ETUC-a kako bi se osnažila međugeneracijska solidarnost.

Pandemija, koja nije poštedjela nijedan kontinent ili državu, prije svega je razotkrila katastrofalan učinak takvih štetnih politika vođenih u nedavnoj prošlosti - i teško je razumjeti dramatičnu situaciju u kojoj se nalaze pojedine zemlje. Međutim, posljedica je pogoršanje situacije, osobito za najranjivije i najugroženije. U početku su vlade bile pomalo neoprezne u smislu sprječavanja i upravljanja zdravstvenom krizom koja se brzo preobratala i u gospodarsku krizu. I sada je na stolu dramatično pitanje tko će to platiti?

Također se moramo pripremiti za moguće buduće pandemije, što znači potrebu za gradnjom i jačanjem kapaciteta europskih zdravstvenih, medicinskih i socijalnih politika, kao i jamčiti načelo supsidijarnosti. Stoga, kako bi se financirale potrebe održavanja standarda i socijalne usluge, države članice moraju razviti pravedno opozreivanje.

Zbog COVID-19 i njegovih različitih "sojeva", umirovljenici i starije osobe platile su visoku cijenu, bilo u smislu rasta stopa mortaliteta i time da nisu imali prioritet u bolničkom liječenju u nekim zemljama, i zbog ograničenja nametnutih kao posljedica mjera izolacije, sa svim popratnim psihološkim tegobama.

Europska federacija umirovljenika i starijih osoba (FERPA) angažirana je više nego ikad na tome da se njezin glas čuje i poduzmu mjere kako bi se umirovljenicima i starijim osobama priznalo njihovo dostojanstvo i kako ne bi bili zaboravljeni od svojih zajednica.

Namjerava djelovati, zajedno s Europskom konfederacijom sindikata (ETUC), kako bi osigurali da Europski stup socijalnih prava nije samo popis dobrih načela ili dobrih namjera, već da postane stvarnost za svakog europskog građanina, bez obzira na njihovu dob ili zemlje prebivališta.

Da bi se to postiglo, nakon opsežnog istraživanja i konzultacija sa svojim članicama, FERPA je napisala ovaj manifest, koji utvrđuje njezine prioritete. Glavni prioritet je borba protiv siromaštva, iako očito nije riječ o tome da su samo umirovljenici siromašni u Europi. Doista, očito je da niske plaće dovode do niskih mirovina.

Moramo promijeniti svoj pogled na starenje i prepoznati mjesto umirovljenika u društvenoj zajednici kako bismo se borili protiv dobne diskriminacije (ageizam) i od percepcije umirovljenike kao tereta.

Moramo izbjeći pogoršanje kupovne moći zaposlenika pri odlasku u mirovinu. Ovaj ključni zahtjev može se definirati na sljedeći način: Boriti se i spriječiti siromaštvo među umirovljenicima i starijim osobama kako bi imali pravo dostojanstveno živjeti.

Sastoji se od četiri prioriteta PRAVA:

To znači borbu protiv siromaštva u svim njegovim oblicima, pa se stoga trebamo boriti na najmanje četiri plana koji su prioriteta FERPA-e: prihodi; zdravlje; stanovanje i pristup energiji i bitnim uslugama. I to sve u skladu s odredbama Povelje o temeljnim pravima Europske unije, koja je postala pravno obvezujuća ratifikacijom Ugovora iz Lisabona. Ostvarenje ovih zahtjeva također je dio provedbe Europskog stupa socijalnih prava, te prema stajalištu FERPA-e, nadopunjuje Akcijski plan usvojen na summitu u Portu 6. svibnja 2021. godine.

Organizacije članice FERPA-e angažirane su više nego ikad. Namjeravamo djelovati s ETUC/Europskom konfederacijom sindikata, lobirati kod donositelja odluka (EU Komisija, Europski parlament, na lokalnoj i

nacionalnoj razini) sukladno pojedinim temama, kako bi se ispunili FERPA-ina zahtjevi.

Pravo na dostojne mirovine za sve

Situacija za umirovljenike u Europi zabrinjavajuća je, jer je ekonomska kriza 2008.-2012. potaknula brojne vlade da zamrznu ili smanje iznose mirovina za umirovljenike. Ako se ništa ne poduzme, pojava COVID-19 izazvat će daljnji gospodarski šok, a mirovine će se prije smatrati stavkom za „krpanje“ proračuna socijalne skrbi. Danas je u Europskoj uniji 15,9% Europljana u dobi od 65 ili više godina u riziku od siromaštva. Žene su najugroženije jer su njihove mirovine u Europi u prosjeku 38% niže od onih muškaraca. Svima je poznato da su uvjeti zapošljavanja žena u Europi (nesiguran rad, rad s nepunim radnim vremenom, prekidi u karijeri - koji se financijski ne nadoknađuju) i to za skrb o djeci, a sve više i za njihove starije roditelje, bez podjele obiteljskih obaveza i zadataka sa supružnikom ili partnerom); a prije svega razlika u plaćama između žena i muškaraca - jazovi s kojima se i danas susreću nove generacije - kažnjavaju žene ne samo tijekom radnog vijeka, već i prije svega u mirovini. Zbog svih ovih razloga mirovine žena su znatno niže od mirovina muškaraca. Starije i vrlo stare žene su među onima koji su u najvećem riziku od siromaštva i ekstremnog siromaštva kada odu u mirovinu.

Kako bi se smanjio ili još dublje iskorijenio rizik od siromaštva za umirovljenike - žene ili muškarce - prije svega je potrebno omogućiti im da tijekom svog radnog vijeka zarade pristojne plaće i da se osiguraju jednake plaće za muškarce i žene, što će im omogućiti da primaju pristojne mirovine kad odu u mirovinu. Doista, dobra politika zapošljavanja koja jamči visoku razinu radne aktivnosti najbolje je jamstvo održivosti mirovinskih sustava. U Europskoj uniji borba protiv siromaštva ili socijalne isključenosti starijih osoba koja dovodi do izolacije također znači da je potrebno jamčiti odgovarajuće i redovito usklađivane mirovine, s učinkovitim javnim socijalnim i zdravstvenim službama koje zadovoljavaju njihove potrebe, izbjegavajući troškovima tih usluga opteretiti mirovine koje su već ionako niske. Osim toga, FERPA poziva na uvođenje zakonom propisane minimalne mirovine iznad nacionalne linije siromaštva u cijeloj Europi. Međutim, s izuzetkom samo dvije zemlje, sve ostale minimalne mirovine, kada postoje, ispod su granice siromaštva.

FERPA snažno osuđuje ovakvo stanje stvari. To bi bio jedan od glavnih alata za smanjenje rizika od siromaštva među starijim osobama i za učinkovitu primjenu 15. točke Europskog stupa socijalnih prava.

Konačno, mirovinski sustavi ne mogu se analizirati samo sa stajališta gospodarske održivosti, gdje se povećanje dobi za odlazak u mirovinu identificira kao jedino rješenje. S druge strane, na temu održivosti, moramo znati omjer između zaposlenih i umirovljenika i, u svim europskim zemljama, razdvojiti izdatke za mirovine od rashoda za socijalnu skrb kako bismo raspolagali dosljednim podacima o izdacima za mirovine povezane s uplaćenim doprinosima i izdacima za socijalnu skrb, koji se moraju platiti porezima.

Zbog toga FERPA poziva da se:

- Zamrzne dob za umirovljenje
- Svi iznosi mirovina moraju se automatski indeksirati s rastom plaća i/ili cijena, kako bi se zajamčila kupovna moć umirovljenika
- Minimalna nacionalna mirovina mora biti veća od praga siromaštva, te se prema istom modelu treba uvesti u cijeloj Europskoj uniji
- Treba ukloniti nejednakosti u mirovinama između žena i muškaraca, uzimajući u obzir, na primjer, razdoblja trudnoće ili razdoblja brige o djeci ili starijim osobama, budući da tu skrb i dalje uglavnom pružaju žene

- Politike/propise kojima se supružnicima jamči dio mirovine nakon razvoda ili smrti
- Treba definirati „minimalnu košaricu roba i usluga“ za starije osobe, kako bi se izbjegao rizik od siromaštva
- Porezni režimi trebaju biti jednaki onima zaposlenih (za zemlje u kojima se umirovljenici oporezuju više na temelju jednako dohotka)
- Veća uloga umirovljeničkih sindikalnih udruga u obrani njihovih zahtjeva.

Pravo na dugoročnu kvalitetnu zdravstvenu zaštitu za sve

Kad danas govorimo o zdravlju, govorimo i o COVID-19. Ova kriza pogoršala je nejednakosti i osvijestila da su države svojom neoliberalnom politikom odlučile smanjiti javnu kontrolu zdravlja, dajući tako slobodu privatizaciji i marketingu zdravstvenog sektora. Donijeli su proračunske odluke koje pogoduju financijskoj isplativosti iznad dobrobiti i zdravlja stanovništva, osobito starijih osoba. To znači:

- Promiču načelo sve većeg povećanja profitabilnosti privatnih trgovačkih društava i ustanova, a kao posljedica toga sve je češće korištenje dodatnih naplata u brojnim specijalizacijama, čime se isključuju osobe s niskim primanjima te smanjuje dostupnost zdravstvenih djelatnika, uz pogoršavanje njihovih radnih uvjeta

- Povećavaju se društvene nejednakosti reduciranjem univerzalnog pristupa kvalitetnoj zdravstvenoj zaštiti. Europski Socijalni Opservatorij otkrio je da je sve veći broj odraslih i djece ostaje bez liječnika ili s odgodom liječenja zbog financijskih razloga.

Zdravstvena kriza pogoršala je neravnopravnost spolova. Žene su pogođene više od muškaraca: poslove u uslugama – s niskim primanjima – uglavnom obavljaju žene, stavljajući ih na prvu liniju infekcije. Osim toga, karantene su povećale opterećenje žena u kući i obitelji, što je dovelo do fizičke i psihičke iscrpljenosti.

Ulaganje u zdravlje znači ulaganje u prevenciju i u društvene odrednice koje utječu na zdravlje. Važnost univerzalnog pristupa testiranju i cijepljenju jamstvo je zaštite. Što se tiče zdravstvene zaštite, moramo također pogledati što jedemo. Kao i naše zdravlje, naš izbor hrane također ima utjecaj na okoliš. Uravnotežena, zdrava i dovoljna prehrana bitna je za zdravlje i dobrobit. Trebali bismo se boriti protiv suvišnog otpada i tako očuvati ograničene resurse poput vode, struje i tla.

U smislu podrške starijim osobama kojima je potrebna dugotrajna skrb, moramo:

- s jedne strane, optimizirati pomoć i sredstva za kućnu njegu te osigurati dovoljno sredstava za skrb o kroničnim bolesnicima i pomoć pri svakodnevnim aktivnostima; diversificirati usluge i pružiti praktična rješenja za postupnu i individualnu skrb prema obiteljskoj situaciji svake osobe;

- s druge strane, ojačati ustanove za njegu u domovima za skrb ili ustanovama za dugotrajnu skrb za osobe koje su u potpunosti ovisne o tuđoj njezi i pomoći. Za ovu vrstu skrbi udjel plaćanja korisnika mora se smanjiti na minimum i ne smije se temeljiti na financijskim mogućnostima djece korisnika. Prava i slobode tako zbrinutih moraju se u potpunosti poštivati.

Zbog toga FERPA poziva na:

- Pravo na univerzalni pristup kvalitetnim javnozdravstvenim uslugama; za što je potrebno dovoljno osoblja, kako u bolnicama tako i u domovima za starije osobe, koji rade u dobrim radnim uvjetima - plaće, radno vrijeme, oprema - u skladu sa zahtjevima posla,

- 100% nadoknade za sve vrste zdravstvenih pregleda, bez dobnih ograničenja,

- 100% nadoknada za cijepljenje i testiranje,

- 100% nadoknade za osnovne medicinske tretmane,

- Društvene odrednice zdravlja: tjelesna aktivnost, prehrana, socijalna uključenost, stanovanje, okoliš itd. koje treba uzeti u obzir i aktivno razvijati,

- Domovi za dugotrajnu skrb bit će dostojna mjesta za život uz nadzor dovoljno kvalificiranog osoblja, omogućavanje društvenog života i sprječavanje zlostavljanja,

- Sve odluke koje se tiču politike zdravstva i smještaja donose se uz

maksimalno poštovanje ljudskih prava, osiguravajući dostojanstven život i smrt.

Pravo na kvalitetno stanovanje koje uvažava potrebe starijih osoba

Što se tiče stanovanja za starije osobe, može se početno primijetiti kako više od 80% starijih ljudi u Europi želi ostarjeti kod kuće. Ta želja ima veliki utjecaj na projektiranje i razvoj stanovanja. Danas se na žalost pitanje stanovanja ni na koji način ne tretira kao bitan stup pomoći u kući. Stoga moramo prvo prilagoditi postojeće stambene objekte za starije osobe. Prilagođavanje stanovanja za život u vlastitom domu ne znači uvijek velike građevinske radove. Međutim, odnosi se na sve prostorije, tj. kupaoalice, kuhinju, stepenice i spavaću sobu. Postoje milijuni starih domova, a stopa obnove iznosi jedva 1% godišnje! Izazov kućne njege nije izgradnja novih stanova, već pronalaženje načina prilagodbe postojećih stanova, pozivanjem na dodatne beneficije za pokrivanje troškova preinake, kao i za njegu kod kuće. Pristupačno i dostojno stanovanje sve je veća svakodnevna briga umirovljenih građana Europske unije jer su troškovi tog stanovanja postali nepodnošljivo dnevno ograničenje. Stambena politika i dalje je previše osmišljena oko jučerašnjih potreba, a nedovoljna za današnje, a kamoli za sutrašnje. Toliko da je stanovanje, koje bi trebalo biti u službi pojedinaca i u potpunosti doprinositi njihovoj autonomiji, mobilnosti i razvoju, prečesto izvor zabrinutosti, smetnji, a često čak i prepreka kvalitetnom životu.

Zbog toga FERPA poziva na:

- Politiku EU za univerzalno djelovanje i ponovno ulaganje u pristupačno stanovanje za sve umirovljenike kojima je to potrebno, na lokalnoj i europskoj razini

- Pristup socijalnom stanovanju koji ne diskriminira prema dobi

- Angažman koji bi se trebao odnositi na izdatke za izgradnju odgovarajućih institucija i rezidencija dobre kvalitete, posebno namijenjenih starijim osobama ili osobama s invaliditetom

- Priuštni parametri, zahtjevi i karakteristike za ove potpore trebaju se uvesti u sve države članice Europske unije

- Jamstvo ostanka u stanu ili pristupa novom stanu pod željenim uvjetima, izazov je za mnoge žene, jer nejednake mirovine između muškaraca i žena dovode do nejednakog pristupa stanovanju

- Planiranje korištenja zemljišta i stambena politika koja vodi računa o starijim osobama

- Uspješno olakšavanje starijim osobama koje žive kod kuće: zdravstvena skrb, pomoć u kući, socijalna pomoć itd.

Pravo pristupa energiji i drugim bitnim uslugama

Potrebno je navesti neka zapažanja u vezi pristupa energiji, točnije iskorjenjivanja energetske siromaštva. To pogađa milijune ljudi, ali posebno starije osobe. U različitim zemljama nema odgovarajućih i dovoljnih odgovora za smanjenje i/ili iskorjenjivanje energetske siromaštva. Mjere koje su poduzele neke zemlje nisu dovoljne, osobito kada se suočimo s time da se računari ne mogu platiti ili kada milijuni kućanstava ne mogu imati koristi od energije zbog njene visoke cijene ili oskudnih resursa. Nedostatak političkih inicijativa pogoršava situaciju pogođenim ljudima, te neuključivanje relevantnih akcijskih programa rezultira time da su upravo najugroženiji potpuno nezaštićeni. Naposljetku, čimbenici koji određuju energetske siromaštvo više su društveno-ekonomski nego klimatski.

Zbog toga FERPA poziva:

- Da kućanstva, a posebno starije osobe, imaju pravo na pokrivanje svojih osnovnih potreba, pojedinačno ili kolektivno, osiguravajući, na primjer, porezne poticaje

- Treba kreirati programe za otkrivanje i identificiranje bolesti povezanih s energetskim siromaštvom

- Uvesti zakonske socijalne tarife za opskrbu energijom

- Maksimalni trošak energije koji se utvrđuje na temelju prihoda kako bi se omogućila plaćanja: energija je bitna usluga, a time i pravo

- Uvesti snižene cijene za starije osobe bez dovoljno sredstava

- Prigodom određivanja cijena voditi računa o obiteljima sa starijim osobama i djecom

- Utvrditi zajamčenu minimalnu potrošnju u opskrbi energijom.

VRGORAC Zaštita prava starijih

Pravno savjetovanište SUH-a gostovalo je 30. rujna 2021. godine u Vrgorcu, gdje je održana interaktivna radionica u sklopu projekta Ministarstva pravosuđa i uprave, pod nazivom „Pravna pomoć starijim osobama: od informacije do zaštite“. Na radionici su sudjelovala 23 člana Udruge SUH-a Vrgorac, a na početku je sve prisutne pozdravila predsjednica udruge Senka Erceg. Voditelj Pravnog savjetovaništa SUH-a Anto Kuprešak, uz pomoć mlađeg kolege pravnika Vedrana Graheka, na radionici su prisutnima između ostalog objasnili razliku između doživotnog i dosmrtnog uzdržavanja te zašto nikako ne smiju potpisati ugovor o dosmrtnom uzdržavanju.

Na radionici je bilo govora i o Zakonu o nasljeđivanju, te je objašnjeno što je oporuka, kakve vrste oporuke postoje, kao i što ona mora sadržavati. Također, okupljeni su upoznati i sa socijalnim pravima umirovljenika, objasnio se što je to nacionalna naknada za starije osobe, te je bilo govora i o mirovinskim pravima. Teme radionice su odabrane sukladno rezultatima prethodne ankete u kojoj su se ispitanici izjasnili o kojim temama bi htjeli više čuti na radionici.

Kao što je i rečeno, radionica je bila interaktivnog tipa, te su sudionici radionice mogli postavljati pitanja tijekom izlaganja,

a nakon završetka sudionici su pojedinačno imali priliku razgovarati nasamo s pravnim savjetnicima SUH-a o svojim pravnim problemima. Nakon radionice, priređena je od strane domaćina zajednička zakuska, te je uz hranu i piće bilo prigode i za neformalno druženje i razgovor. Svi prisutni su ispunili evaluacijske listiće, te je radionica dobila izvrsnu ocjenu (4,5).

Nakon završetka druženja, predsjednica Udruge SUH-a Vrgorac Senka Erceg je organizirala turističkog vodiča koji je gostima pokazao sve znamenitosti i zanimljivosti grada Vrgorca.

POREČ Nasljedno pravo i oporuka

Pravnici SUH-ovog Pravnog savjetovaništa u sklopu projekta Ministarstva pravosuđa i uprave „Pravna pomoć starijim osobama: od informacije do zaštite“ održala su 14. listopada 2021. radionicu u Poreču. S obzirom na rezultate ankete, u kojoj su članovi podružnice iskazali najveći interes, tema

radionice bila je nasljedno pravo i oporuka.

U uvodu je predsjednik podružnice SUH-a Poreč Aldo Jurcan pozdravio sve prisutne i predstavio predavače. Anto Kuprešak je u uvodno pojasnio kakve poslove obavlja Pravno savjetovanište SUH-a, te o kojim temama će se razgovarati na radionici. O nasljednom pravu i oporuci pričao je Vedran Grahek, a tematike koje se tiče dosmrtnog i doživotnog uzdržavanja, ugovora o darovanju, te ostalih ugovora prezentirao je Ante Kuprešak.

Tijekom, ali i nakon službenog dijela radionice prisutni su postavljali pitanja o temama iz prava koja su ih zanimala. Svi prisutni (17 umirovljenika) su bili jako zadovoljni informacijama koje su dobili na samoj radionici, a to se vidjelo i nakon što su ispunili evaluacijske listiće, jer je ukupna prosječna ocjena za radionicu bila visokih 4,8. Domaćini su poželjeli da se što prije organizira još nekoliko sličnih radionica, jer su danima nakon nje članovi pričali o korisnosti informacija koje su čuli, te su ih širili dalje na ostale članove i poznanike starije životne dobi.

SLAVONSKI BROD Velik interes članova

Teču u nizu radionica u sklopu projekta Ministarstva pravosuđa i uprave „Pravna pomoć starijim osobama: od informacije do zaštite“ pravnicima SUH-ovog Pravnog savjetovaništa održali su 31. listopada 2021. godine u Slavanskom Brodu, u prostorijama lokalne SUH-ove podružnice. Predsjednica podružnice Ana Dujanović i ostali članovi toplo su dočekali pravnike, a na samoj radionici okupilo se čak 37 članova.

U uvodu, predsjednica podružnice Ana Dujanović je pozdravila sve prisutne, predstavila Pravno savjetovanište SUH-a, te zamolila prisutne da se održi minuta šutnje za preminulog voditelja Pravnog savjetovaništa SUH-a Milana Tomičića. Pravnik Vedran Grahek prisutnima je pojasnio postupak nasljeđivanja, zatim što je oporuka, koji ugovori postoje, a koji se tiču nasljeđivanja prema Zakonu o nasljeđivanju. Nakon toga je voditelj Pravnog savjetovaništa SUH-a Anto Kuprešak prezentirao ugovore o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju, ugovore o darovanju, te dao informacije o socijalnim i mirovinskim pravima.

Prisutni su postavljali pitanja tokom cijele radionice, te su bili

jako zadovoljni informacijama koje su dobili na samoj radionici. Naime, analiza evaluacijskih listića pokazala je da je radionica dobila ocjenu 4,7. Nakon završetka radionice domaćini su za sve priredili zakusku te su se svi još malo podružili uživajući u ugodnom društvu unatoč pandemiji..

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRIOLOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U STUDENOM 2021.

UPRAVNO VIJEĆE HZZO-a

Dana 11. listopada 2021. godine održana je 36. izvanredna sjednica Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO). U nastavku donosimo najvažnije odluke.

Povećane ugovorene kvote za postupak stereotaktične radiokirurgije

HZZO, u skladu s uputom Ministarstva zdravstva, ima sa Specijalnom bolnicom Radiochirurgia Zagreb sklopljen Ugovor o provođenju postupaka stereotaktične radiokirurgije te je za razdoblje od 1. srpnja do 31. prosinca 2021. godine ugovoreno ukupno 600 postupaka.

U skladu s uputom Ministarstva zdravstva, Upravno vijeće je donijelo Odluku o povećanju kvote za postupak stereotaktične radiokirurgije za razdoblje od 1. srpnja do 31. prosinca 2021. godine te je ugovoreno dodatnih 300 postupaka stereotaktične radiokirurgije.

Financiranje rada pod nadzorom doktora medicine bez specijalizacije i pripravničkog staža

U cilju zapošljavanja što većeg broja doktora medicine u zdravstvenom sustavu Republike Hrvatske,

HZZO će i nadalje financirati rad doktora medicine bez specijalizacije. Stoga je donesena odluka o izboru doktora medicine bez specijalizacije za koje će se financirati rad pod nadzorom u 2021. godini, a prijavili su se u dodatnom roku te je u prijedlogu Liste prvenstva izvršeno još 50 kandidata.

Također se nastavlja i financiranje rada pripravnika – doktora medicine i magistara farmacije za koje će se financirati pripravnički staž osnovom Javnog natječaja iz 2021. godine koji su se prijavili u dodatnom roku te je u sustav financiranja pripravničkog staža izvršeno još 13 kandidata i to 5 doktora medicine i 8 magistra farmacije.

Nakon provedenih natječaja, ugovorne zdravstvene ustanove i drugi ugovorni subjekti HZZO-a sklopit će ugovore o radu s odabranim kandidatima, na osnovi kojih će HZZO u najkraćem roku sklopiti ugovore o financiranju s ugovornim zdravstvenim ustanovama i drugim ugovornim subjektima HZZO-a.

PROCES PRILAGODBE UPRAVLJANJA LJUDSKIM POTENCIJALIMA U HZZO-u

(II. dio)

Nastavak iz prethodnog broja Vodiča za listopad

1.1. Primjeri obrazovanja, usavršavanja i osposobljavanja radnika

IZ SADRŽAJA:

- Povećane ugovorene kvote za postupak stereotaktične radiokirurgije
- Financiranje rada pod nadzorom doktora medicine bez specijalizacije i pripravničkog staža

Osposobljavanje za polaganje državnog stručnog ispita

Zakonom o državnim službenicima određeno je da su zaposlenici u tijelima državne vlasti nakon zadovoljenja na probnom radu dužni u roku od šest mjeseci od isteka probnog rada položiti državni stručni ispit.¹ Državni stručni ispit sastoji se iz općeg i posebnog dijela. Postupak i način polaganja te program državnog stručnog ispita propisuje uredbom Vlada Republike Hrvatske.² Državni stručni ispit polaže se pred državnim ispitnom komisijom koja se ustrojava pri središnjem tijelu državne uprave nadležnom za službeničke odnose. Ispit se polaže usmeno i pisano. Ispit se pored ostalog sastoji iz provjere znanja iz ustavnog uređenja, sustava državne uprave, službeničkih odnosa, sustava lokalne i područne ili regionalne samouprave, upravnog postupka i upravnih sporova, uredskog poslovanja i osnova sustava Europske unije. Ispitna građa se razlikuje ovisno o stupnju spremne koje imaju službenici.

• Proces prilagodbe upravljanja ljudskim potencijalima u HZZO-u (II. dio)

• Primjeri obrazovanja, usavršavanja i osposobljavanja radnika

Osposobljavanje za polaganje ispita za ovlaštenog unutarnjeg revizora u javnom sektoru

Ovo je jedan od programa koji se provodio u suradnji s Europskom komisijom odnosno njezinim konzultantima.

Navedena edukacija financirala se iz pred-pristupnog fonda Europske unije CARDS. To je bila i jedna od preuzetih obveza Republike Hrvatske iz pregovora o pristupanju Europskoj uniji, a odnosi se na poglavlje 32 Financijska kontrola. Napominje se da je postojalo ukupno 35 poglavlja pregovora o pristupanju Europskoj uniji. Unutarnja revizija³ jedan je od segmenata unutarnje kontrole, čije organiziranje je uređeno i zakonom i pravilnikom.⁴

Inače ovaj zakon je usvojen također po zahtjevu Europske komisije prije pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji.

Osposobljavanje za unapređenje informatičke pismenosti

Navedeni program osposobljavanja može se provoditi u vlastitom "edukacijskom centru" službe informatike (Informatička škola). Informatička škola može se utemeljiti iz tri osnovna razloga: porasta produktivnosti radnika, smanjivanja troškova podrške i usvajanje višeg standarda internih vještina.

Ciljevi škole mogu biti sljedeći: interno osnovno informatičko obrazovanje većine radnika, interno i eksterno školovanje informatičara, trajna edukacija u novim tehnologijama, ciljano školovanje ovisno o poslovima te odmah primjenjivo znanje u praksi.

U ovakvim školama radnici se mogu osposobljavati za korištenje velikog broja kompjutorskih softverskih

¹ Zakon o državnim službenicima, članak 56

² Uredba o oblicima, načinima i uvjetima izobrazbe državnih službenika

³ Zakon o sustavu unutarnjih financijskih kontrola u javnom sektoru,

⁴ Ibid

alata, kao što su MS Word, MS Excel, MS Access, MS PowerPoint, Outlook i drugi alati neophodni za unapređenje informatičke pismenosti radnika pojedine organizacije.

Nadalje ovdje radnici prolaze i program učenja različitih softverskih paketa, programa koji koriste pri svom svakodnevnom obavljanju poslova na radnim mjestima.

Tu spada i postojanje tzv. helpdeska-a, pomoću kojeg se svim zainteresiranim radnicima, putem telefona ili drugim primjerenim e-oblicima komuniciranja, pružaju informacije o rješavanju različitih problema vezanih za korištenje softverskih aplikacija.

Na mrežnim stranicama organizacije mogu se nalaziti i brojne upute za rad sa uspostavljenim softverskim paketima važnih za funkcioniranje same organizacije.

Nadalje, tu se mogu naći podaci i informacije vezani za: lokacije organizacije, kontakte, telefonski imenik radnika, zakone koji reguliraju tu djelatnost, rad upravnog vijeća, nadzornog odbora, izdane publikacije, korisne linkove, obrasce, za ugovorne partnere, kupce, klijente, natječaje za nabavu roba i usluga, natječaje za radna mjesta, informatičku školu, upute za korisnike, norme i standardi, info-kiosk itd.

Stručno obrazovanje i usavršavanje na školama i fakultetima

Obrazovanje radnika, menadžera, posloводства na raznim školama i fakultetima omogućava pored ostalog i njihovu vertikalnu pokretljivost unutar organizacije.

Na taj način nastoji se eliminirati osjećaj da pojedinac mora čitav svoj radni vijek provesti „prikovan“ na istom radnom mjestu, odnosno na istoj razini poslova. Većina ljudi misli da tijekom proteka godina rada može nešto bolje, kvalitetnije, a pritom se misli i na obavljanje poslova uz veću naknadu, odnosno plaću.

Stručno usavršavanje na kongresima, savjetovanjima, seminarima te pohađanjem tečajeva stranih jezika i drugih tečajeva

Radnici i menadžeri, ovisno o zanimanjima, vrsti poslova koje obavljaju, upućuju se na pohađanje brojnih kongresa, seminara, savjetovanja odnosno tečajeva. To se odnosi prije svega na ekonomiste, pravnike, inženjere, liječnike, a i druga zanimanja.

Primjerice, s obzirom na učestale promjene zakonske regulative na području računovodstva i financija, potrebno je svake godine educirati vodeće radnike koji rade na tim poslovima. Svjedoci smo organiziranja brojnih seminara, savjetovanja, kongresa na kojima sudjeluju ugledni sveučilišni profesori, predstavnici tijela javne vlasti i stručnjaci. Oni prezentiraju svoje referate, radove, obrazlažu pojedina područja rada, razmatraju različite aspekte uvođenja novih propisa, odgovaraju na pitanja sudionika i slično.

Ovakva praksa odnosi se i na pravnike, inženjere, liječnike i druga zanimanja unutar organizacije.

Povremeno se mogu organizirati i učenja stranih jezika, što je od osobite važnosti za radnike na poslovima suradnje s tijelima Europske komisije, korištenja EU-fondova, inozemnim partnerima.

Ono se može provoditi u prostorijama organizacije uz korištenje outsourcinga. Dobar menadžment za

upravljanje ljudskim resursima, pored ostalog, treba dobro poznavati djelatnost organizacije ili „branšu“, teoriju i praksu vođenja poslova, liderstvo (biti „vođa“) te imati učinkovite pregovaračke vještine i sposobnosti.

Danas u uvjetima velike ekonomske recesije, posebna pažnja može se pridati njihovom osposobljavanju u tzv. krznim situacijama, jer se suočavaju s brojnim poslovnim i drugim rizicima. Ovakve situacije je potrebno prvo pravovremeno prepoznati, a onda i uspješno rješavati u cilju nenarušavanja međuljudskih i drugih odnosa unutar organizacije. U tu svrhu mogu dobro poslužiti i pohađanja odgovarajućih seminara, radionica o tim problemima, tzv. „Crisis Management-a, Risk Management-a“. Pravi menadžer treba razlikovati obično rukovođenje od liderstva. Liderstvo potiče radnike na suradnju, njih se tada ne treba „tjerati“, oni s entuzijazmom teže ostvarivanju radnih i organizacijskih ciljeva.

2. Uloga službe za unutarnju reviziju

Služba za unutarnju reviziju određene organizacije obavlja poslove redovne i izvanredne kontrole poslovanja pojedinih dijelova, organizacijskih jedinica određene tvrtke ili institucije.

Redovne kontrole provode se na temelju usvojenog plana i programa službe za određenu godinu, a izvanredne kontrole odnose se na izvršavanje pojedinih neplaniranih zadataka službe.

Osnovne podloge za rad službe su: pravilnik za unutarnju reviziju, plan i program rada za tekuću godinu, Hrvatski standardi interne revizije, Kodeks profesionalne etike internih revizora, zakoni i propisi, upute koje se donose na ispitivano područje rada, seminari za internu reviziju, stručna literatura, časopisi, prethodna izvješća službe, izvješća Državnog ureda za reviziju, suradnja sa Središnjom harmonizacijskom jedinicom ministarstva financija i druge podloge. Poslovi službe mogu obuhvaćati pregled i provjeru pravne, financijske, tehničke, medicinske i druge dokumentacije organizacije u cilju utvrđivanja, primjerice, pridržavanja zakonskih i drugih propisa te općih akata, izvršenja preuzetih obveza, namjenskog trošenja sredstava za ostvarenje određenih prava, (socijalnih, mirovinskih, zdravstvenih i drugih prava), pouzdanosti podataka financijskih i drugih izvješća, unapređenje funkcioniranja organizacije. Nadalje se to može odnositi i na ocjenjivanje njezine ekonomičnosti, učinkovitosti, djelotvornosti, pravičnosti, te ekološkom aspektu poslovanja ili engl. akronim 5E.⁵

⁵ 5E economy (ekonomičnost), effectiveness (učinkovitost), efficiency (djelotvornost), equity (pravednost), ecology (ekološki aspekt).

Dakle, unutarnji revizori kod provođenja kontrola poslovnih funkcija, pojedinih dijelova organizacije, pored ostalog moraju razmatrati naročito ovih pet pokazatelja njezinog funkcioniranja.

Kontrola poslovanja ustrojstvenih jedinica pojedinog entiteta u pravilu se odnosi na tekuću godinu, a po potrebi i za proteklo vremensko razdoblje. Početak i trajanje revizije obavlja se uz prethodnu najavu rukovoditelju organizacijske jedinice koja je predmet nadzora. Iznimno se može ne najavljivati reviziju kada postoji sumnja o prijevari, pronevjeri, krađi odnosno sličnim aktivnostima. Dužinu trajanja revizije određuje rukovoditelj službe u suglasnosti s ravnateljem, direktorom, ministrom.

Na kraju provedene revizije sastavlja se izvješće koje uz revizijski nalaz sadrži i određene prijedloge, preporuke, savjete, a u pojedinim slučajevima i naloge.

Izvješće se dostavlja direktoru, ravnatelju, ministru, nadzornom odboru i drugim zainteresiranim strankama, zavisno o vrsti organizacije gdje se provodi postupak revizije. Uobičajeno je da se na ispostavljena izvješća službe mogu dostavljati primjedbe od strane ispitanika (organizacijskih jedinica, ustrojstvenih jedinica). Iznimno, rijetko, u pojedinačnim izvanrednim ili „ciljanim“ revizijama radi hitnosti sastavljaju se kraća izvješća. Poslove unutarnje revizije obavljaju ovlašteni radnici službe na temelju ispostavljenog pojedinačnog naloga od strane direktora, ravnatelja, ministra ili nadležnog rukovoditelja službe. Radnici koji su zaduženi za njezino provođenje obično imaju posebne iskaznice, koje služe za njihovu identifikaciju.

Kod donošenja poslovodnih odluka bitno je razmotriti sve moguće izvjesnosti, rizike ili neizvjesnosti nastupanja određenog događaja. Postoje odluke u kojima je moguć samo jedan ishod. Kod odabira kandidata se može govoriti o većem broju ishoda, dakle o značajnijem riziku za buduće poslovanje.

Utjecaj plaća na tržište rada u Republici Hrvatskoj uglavnom nema veće značenje. U uvjetima dovoljne raspoloživosti kadrova potrebnih zanimanja, služba za upravljanje ljudskim resursima, u pojedinim slučajevima, dobiva na stotine pa i više ponuda za neko radno mjesto neovisno o visini plaće.

U prošlosti su se plaće nekih zanimanja morale prilagođavati stanju na tržištu rada, s obzirom na njihov relativni manjak.

Primjerice, to se odnosilo na pojedina informatička zanimanja. Danas je situacija potpuno drugačija. Dobro poznata dugotrajna kriza, recesija značajno je utjecala na ovu poslovnu funkciju i u području nagrađivanja radnika.

Nastavak u idućem broju

- Uloga službe za unutarnju reviziju

- Kontrole ekonomičnosti, učinkovitosti, djelotvornosti...

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija
Margaretska 3, 10000 ZAGREB
www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.
Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

HZMO prenio pravo vlasništva na domovima za starije osobe

Ravnatelj Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje Ivan Serdar u listopadu 2021. potpisao je ugovore o prijenosu prava vlasništva na domovima za starije i nemoćne osobe, bez naknade, s istarskim županom Borisom Miletićem, dubrovačko-neretvanskim županom Nikolom Dobroslavićem i varaždinskim županom Anđelkom Stričkom.

Istarska županija tako je postala vlasnik nekretnina domova za starije osobe u Puli, Novigradu i Raši, Dubrovačko-neretvanska županija postala je vlasnik nekretnine Doma za starije osobe Korčula, a Varaždinska županija vlasnik nekretnine Doma za starije i nemoćne osobe Varaždin.

Potpisivanju ugovora prethodila je odluka Vlade Republike Hrvatske iz studenoga 2020. godine, koja je zadužila resorno Ministarstvo i HZMO da osiguraju sve preduvjete kako bi se moglo urediti zemljišnoknjižno stanje na nekretninama koje koriste javne ustanove, domovi za starije i nemoćne osobe, radi prijenosa prava vlasništva na tim nekretninama, bez naknade, na jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave kao osnivače domova za starije i nemoćne osobe, u ovom slučaju županije.

„Prijenosom prava vlasništva bez naknade želi se onima koji su do sada ulagali financijska sredstva u održavanje tih nekretnina omogućiti da to rade i dalje, kako bi poboljšali i povećali kapacitet domova, ulažući u vlastitu imovinu, a najvažnije je to što će sada imati mogućnost apliciranja na natječaje Europskog socijalnog fonda, sve za boljitak naših korisnika tih domova“, izjavio je ravnatelj Ivan Serdar.

Do sada su potpisana četiri ugovora o prijenosu vlasništva bez naknade, a sa sedam županija, koje su dosad iskazale interes, potpisivanje ugovora planirano je do kraja 2021.

COVID dodatak za korisnike mirovine s inozemnim elementom

Podsjećamo korisnike mirovine s inozemnim elementom, ostvarene u Republici Hrvatskoj, da radi isplate jednokratnog novčanog primanja - COVID dodatka Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje trebaju do 30. studenoga 2021. dostaviti dokaz o iznosu mirovine za ožujak 2021. koju je isplatio inozemni nositelj osiguranja ili izjavu da ne primaju inozemnu mirovinu.

Isplata COVID dodatka predviđena je u prosincu 2021.

Namjena nekretnina u idućih 20 godina ostaje ista, što znači da će se nastaviti koristiti za potrebe domova za starije i nemoćne osobe.

KORISNICI MIROVINA - isplata u listopadu 2021.

Vrsta mirovine	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	496 935	2.847,18 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	41 733	3.773,96 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	80 797	2.512,79 kn
Prijevremena starosna mirovina	205 898	2.747,04 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	353	2.999,11 kn
Invalidska mirovina	103 653	2.142,49 kn
Obiteljska mirovina	214 746	2.143,18 kn
UKUPNO - ZOMO	1 144 115	2.643,42 kn
Korisnici koji su u 2021. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO		
Starosna mirovina	17 305	2.661,94 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	4 543	3.537,77 kn
Prijevremena starosna mirovina	5 630	2.885,26 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	12	3.052,03 kn
Invalidska mirovina	1 699	2.056,76 kn
Obiteljska mirovina	8 987	2.243,89 kn
UKUPNO	38 176	2.673,88 kn
Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	107 035	4.062,68 kn
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	210 245	3.697,62 kn
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO-u	271 404	1.782,66 kn
Korisnici najviše mirovine prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 747	7.493,72 kn
Ukupan broj osiguranika		1 600 410
Ukupan broj korisnika mirovine		1 237 578
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika		1:1,29
Prosječna netoplaća u Republici Hrvatskoj za kolovoz 2021.		7.118,00 kn
Prosječna starosna mirovina ZOMO korisnika koji su pravo na mirovinu ostvarili u 2021. godini		2.852,59 kn
Korisnici mirovina - muškarci (46,07%)		570 145
Korisnici mirovina - žene (53,93%)		667 433
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO		72 godine
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2021. godini - ZOMO		34 godine
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2021. godini - ZOMO		63 godine
Procjena potrebnih sredstva za isplatu mirovina i mirovinskih primanja		3.717.000.000 kn

11. SPORTSKE IGRE SUH-a ISTARSKE ŽUPANIJE

Umag slavio u Poreču

U Zelenoj laguni Poreč, na sportskim terenima Intersport, 8. listopada 2021. godine održane su 11. sportske igre SUH-a Istarske županije. S obzirom da se prošle godine zbog pandemije koronavirusa igre nisu održale, bilo je doista lijepo vidjeti na okupu 230 natjecatelja iz 11 SUH-ovih istarskih podružnica. U 12 sati ekipe su se postrojile na platou sportskog centra, a nakon puštanja hrvatske i istarske himne te minute šutnje za sve preminule članove, okupljenima su se prigodnim riječima prvo obratili gosti, istarski župan Boris Miletić, dogradonačelnik Poreča Ugo Musizza i glavni tajnik SUH-a Igor Knežević.

Zatim je riječ preuzeo domaćin igara, predsjednik Podružnice SUH-a Poreč, Aldo Jurcan, koji je pozdravio sve okupljene te ih svojim britkim humorom sve dobro nasmejao. Ceremoniju otvaranja upriličio je i nastup jedne plesne grupe, kao i harmonikašice Vanesse Jakac, znane iz Supertalenta, koja je s nekoliko istarskih pjesama rasplesala ne samo naše umirovljenike, već i grupu od dvadesetak razdraganih talijanskih turista na biciklima, koji su se pridružili plesu i zabavi.

Od 13 sati krenulo se s natjecanjima u šest različitih disciplina, boćanju, pikadu, stolnom tenisu, kartanju remija, kartanju briškule i trešete te šahu, s tim da se žene nisu natjecale u stolnom tenisu, remiju i šahu, dok je boćanje za muškarce organizirano van kompleksa Intersport, u dvorani Veli Jože u Poreču. Za one koji su do 15 sati završili sportska nadmetanja bilo je organizirano i razgledanje povijesnih znamenitosti Poreča uz vodstvo vodiča. Oko 18 sati završila su sva natjecanja, te su se natjecatelji preselili u hotel Laguna Materada na drugi kraj Poreča.

Tamo su podijeljene medalje i pehari za osvajače/ice prva tri mjesta po disciplinama. U boćanju kod muškaraca najbolji je bio Roč, a kod žena Fažana, u pikadu kod muškaraca Umag, a kod žena Pula 1. U stolnom tenisu slavili su Pazinjani, u remiju Novigrad, a u šahu Poreč. U kartanju briškule i trešete slavili su muškarci iz Umaga, a kod žena Fažana. Upravo je 86-godišnja Marija Belušić iz Fažane sudjelovala u toj pobjedi, te je kao najstarija natjecateljica dobila i prigodan poklon. Na kraju, najviše medalja osvojila je Podružnica SUH-a Umag, koja je tako ukupni pobjednik ovog natjecanja.

Zatim je uslijedila večera u istom hotelu, uz živu glazbu, gdje se do ponoći plesalo i pjevalo, te uživalo u delicijama švedskog stola. Domaćin je priredio i iznenađenje svima prisutnima, jer se na večeri pojavila i Le Parentine, ženska klapa koja je otpjevala nekoliko pjesama i razgalila okupljene. Bio je to doista dan za uživanje istarskih umirovljenika, a domaćin, podružnica Poreč, napraviti će i bilten s osvrtima na ovaj uspješan susret.

I. Knežević

Igrama obilježili Dan starijih osoba

Povjereništvo SUH-a Zagreb 9. listopada 2021. godine organiziralo je 9. sportske susrete, čime su obilježili i Dan starijih osoba, koji se slavio osam dana ranije. Susreti su, kao i proteklih godina, organizirani na školskom igralištu OŠ Vjenceslava Novaka u Sudentskom gradu. Uz predsjednika Povjereništva SUH-a Stevu Živčića, koji je osmislio i postavio rekvizite za igre, pomogli su članovi podružnice Studentski grad. Angažirali su se kao suci na igrama, dijeljenju majica natjecateljima, zatim bureka i vode koje je organizator namijenio za natjecatelje.

S obzirom da je situacija s Covidom-19 još uvijek zabrinjavajuća, iz svake od 11 zagrebačkih podružnica sudjelovalo je po pet natjecatelja. Predsjednik Povjereništva prepustio je inventivno otvaranje igara predstavnicima Središnjeg ureda Jasni A. Petrović i bivšoj predsjednici Povjereništva SUH Zagreb Biserki Budigam, koje su pucajući loptice u zrak otvorile igre.

Natjecalo se u pet disciplina: bacanje lopte u koš, pucanje lopte na gol kroz okvire koji nose bodove, bacanje lopte kroz obruče, nabacivanje obruča na štap i štafetni poligon. Dok su

glavni suci zbrajali rezultate, odigrale su se i dvije revijalne igre koje su razveselile okupljene. Za jednu igru bilo je potrebno bocom, koja je visjela između nogu, zavezana oko pojasa, s jedne na drugu stranu igrališta dogurati predmet koji se nalazio na podu, a kako si natjecatelji ne bi pomagali rukama, u svakoj ruci imali su balon. Druga igra bila je gađanje lukom i strijelom u cilj.

Za zdravlje su se pobrinule liječnice iz Crvenog križa, koje su sudionicima mjerile tlak i razinu šećera u krvi, te zasićenost kisika u krvi (oksimetrija). Ovaj pregled je iskoristilo 69 sudionika igara.

Najbolji na igrama osvojili su medalje, treće mjesto pripalo je momčadi Gornje Dubrave koja je u svojoj ekipi imala uglavnom žene, drugo mjesto je pripalo ekipi Susedgrada, što je bilo veliko iznenađenje, jer su bili najstarija ekipa, dok je pobjedničko zlato pripalo ekipi Podsljemena, koja je imala nešto mlađe natjecatelje u svojoj momčadi. Svi sudionici dobili su zahvalnice za sudjelovanje na igrama, i svima čestitamo na uspjehu.

Snježana Živčić

Dva zbora uljepšala igre umirovljenika

Pod strogim epidemiološkim mjerama 16. listopada 2021. godine u Dugom Selu u dvorani Osnovne škole održani su 3. sportski susreti SUH-a Zagrebačke županije. Na susretima je sudjelovalo 160 natjecatelja iz SUH-ovih podružnica iz Samobora, Velike Gorice, Međunarodne zračne luke Zagreb, Dugog Sela, Rugvice, Gradeca i Vrbovca. Po prvi put na susrete su pozvani i zborovi iz Vrbovca i Velike Gorice, koji su svojim pjevanjem uljepšali cjelokupni događaj.

Sudionike su na početku pozdravili predsjednik Udruge SUH-a Dugo Selo Milivoj Marić kao domaćin te predsjednik Županijskog povjereništva SUH-a Zagrebačke županije Zlatko Hrčić, koji je izrazio zadovoljstvo što se igre ponovo održavaju nakon godinu dana stanke zbog pandemije.

„Drago mi je što smo opet ovdje da se družimo i natječemo, i neka pobijede najspretniji i najsretniji. Važno je da svi sudionici imaju Covid potvrde i da su testirani, jer nam je zdravlje ipak važnije“, poručio je Hrčić.

Igre je potom otvorio Stjepan Milobara, član Predsjedništva SUH-a te se krenulo s natjecanjem u četiri discipline: stolnom tenisu, pikadu, belotu i šahu, s time da su se jedino u šahu natjecali isključivo muškarci, a u drugim disciplinama ekipe su bile pomiješane.

U stolnom tenisu pehar najboljega ponijela je ekipa Dugog sela, druga je bila Velika Gorica, a treća Rugvica. U pikadu je prvo mjesto osvojila Međunarodna zračna luka Zagreb, druga je bila Velika Gorica, a treća Rugvica. Najbolja u belotu je bila ekipa iz Samobora, zatim iz Rugvice te Vrbovca. U šahu je prvo mjesto osvojila Rugvica, drugi su bili Vrbovčani, a treće mjesto pripalo je Dugom Selu.

Nakon zbrajanja svih rezultata ukupni pobjednik 3. Sportskih susreta je Podružnica SUH-a Rugvica i njoj je pripao najveći pehar. Prije dodjele pehara u restoranu Romantika oba pjevačka zbora imala su svoju dionicu od 15-ak minuta te su otpjevali nekoliko pjesama.

Nakon toga nastavilo se druženje kojeg su svi željni očekivali s obzirom na pandemiju. Organizirana je živa glazba te se plesalo, pjevalo i slavilo. Svakako treba istaknuti da je troškove restorana pokrio Grad Dugo Selo, čijim čelnicima idu posebne zahvale što su imali sluha i dali potporu organizaciji natjecanja.

U nadi da će sljedeći 4. sportski susreti biti održani u boljim uvjetima Zlatko Hrčić zaželio je puno zdravlja svim sudionicima i poručio da već počnu s pripremama za sljedeće natjecanje.

Zlatko Hrčić

Neumorni aktivisti

Kako je zbog lošeg uroda izostala je planirana berba jabuka, jabuke su se po povoljnijoj cijeni naručile od jednog OPG-a iz Međimurja. Isto tako podijeljene su donacije kivija, ne samo članovima, već i susjednim podružnicama.

Lijepo vrijeme se još uvijek koristilo za vježbanje na otvorenom, dok je nastavljen projekt EU „Reketom do sreće i zdravlja“. Kreativne

radionice „HUKA“-e izostale su radi popisa stanovništva, ali će se nastaviti provoditi u dvorani mjesnog odbora Studentski grad, gdje se mogu poštivati epidemiološke mjere. Isto tako nastavit će se projekt EU pod nazivom „(RE)kreativci za seniore“ čiji je nositelj Udruga „Inkubator sreće“. Održano je i zdravstveno predavanje oftalmologa, također financiran projektom EU pod nazivom „Mirovina u pokretu“ od strane Udruge umirovljenika MUP-a.

Uglavnom se družilo na otvorenom, tražilo se kestene na Sljemeni, ali i na Zelinskoj kestenijadi, gdje se mogao kušati gulaš koji su spravljali sudionici Gulašijade, uglavnom članovi lovačkih društava. Jedan dio članova odlučio se posjetiti Trst gdje se održavala regata, te Palmanovu gdje se malo „shoppingiralo“, ali uglavnom se najviše vremena provodilo u prirodi. Na izlet se išlo i na Brijune, jer se željela iskoristiti povoljna ulaznica za umirovljenike od 90 kuna, pošto su bila tzv. „otvorena vrata“.

Snježana Živčić

NOVA GRADIŠKA Pokloni za članove

Zbog pandemije koronavirusa SUH-ova podružnica u Novoj Gradiški „oživjela“ je tek u svibnju ove godine, kada su počeli skupljati članarinu i planirati druženja i izlete u toplice. Organiziran je piknik na izletištu Strmac, no čak i među članovima je došlo do nesuglasica, jer su svi oni koji su se cijepili odlučili ne družiti

s onima necijepljenima. Tijekom ljeta je predsjednica podružnice Vesna Valenta odlučila oraspoložiti članstvo, te im je svima poklonila majice i olovke s oznakama SUH Podružnica Nova Gradiška.

Novo darivanje se dogodilo i 1. listopada na Međunarodni dan starijih osoba, kada su članovi dobili fascikl, blokčić i če-

stitku. Isti dan predsjednica je gostovala na lokalnom radiju Prkos, gdje je svima čestitala taj Dan te govorila o umirovljeničkoj problematici. U planu je još puno aktivnosti do kraja godine, no sve će ovisiti o situaciji s pandemijom, kao i procijepljenosti članstva.

Vesna Valenta

MEDULIN U posjetu Ivani Brlić-Mažuranić

Četrdesetak članova otišlo je na jednodnevni izlet u Ogulin gdje su se sjajno proveli. Turistička zajednica grada Ogulina angažirala je sjajnu vodičkinju koja ih je upoznala sa svim znamenitostima i povijesnim tajnama ovog grada. Tako su dobili preporuku da se napiju vode iz vrele u ogulinskom parku, čime žene postaju ljepše, mlađe i bolje, a muškarci poželjniji. U Parku kralja Tomislava nalazi se crkva u kojoj je krštena spisateljica Ivana Brlić-Mažuranić, a tu je i spomenik kralju Tomislavu.

Posjetili su i Frankopanski kaštel uz koji se nalazi Đulin ponor, a legenda govori da se u 16. stoljeću djevojka Đula, kći plemića, zaljubila u kapetana Milana, koji je branio ovu utvrdu i poginuo u borbi s Turcima. Tada se ta prelijepa djevojka bacila u ponor. Rijeka Dobra ponire pod zemlju baš u tom ponoru, pa je legenda stvarnija. U samom kaštelu nalazi se „Ivanina kuća bajke“, gdje su posjetili multimedijalne stalne izložbe, biblioteku, multifunkcionalni prostora za radionice i suvenirnicu.

Kada šetate ulicama Ogulina osjećate labirinte podzemnih kanala i špilja, koje je stvorila rijeka Dobra, a ljeti se u toj rijeci možete i kupati. Ogulin ima dosta legendi, a pogotovo su djelovale na maštu Ivane Brlić-Mažuranić. Priča završava u Restoranu „Ive“ koji se nalazi pokraj prekrasnog jezera Sabljaci s velikim izborom jela po vrlo pristupač-

nim cijenama. Tako je završio izlet po prelijepom danu u obilasku Ogulina za 40-ak umirovljenika.

Verica Vidmar

VELIKA GORICA Martinje u Međimurju

Pun autobus članova, točnije njih 50, uputio se 21. listopada 2021. u Vodeni park Tuhelj. Tamo je uz cjelodnevno kupanje u cijenu bio uključen i ručak. Malo je reći da su se svi nakupali i dobro zabavili. Ništa manji interes nije bio ni za izlet u Međimurje na proslavu Martinje. Naime, čak 53 člana 8. studenog boravili su u Gornjoj Dubravi u Međimurju, gdje su odlučili proslaviti Martinje u restoranu Štefova klet.

Uz ukusan ručak, vrhunac dana bilo je krštenje mošta, a biskupa je odlično odglumio jedan od glazbenika koji je bio zadužen za svirku. Ministranti su pak bili članovi podružnice, te je cjelokupno druženje prošlo u doista zabavnoj atmosferi, gdje su članovi zaboravili na brige i koronu.

Stjepan Milobara

Pjesmom kroz Skradin

Poslušajući sve epidemiološke mjere, 30 članova SUH-ove udruge iz Splita otišlo je na jednodnevni izlet 23. listopada 2021. Prva destinacija bio je prekrasni Skradin, kojeg su razgledavali dva sata. Nije to bilo obično razgledavanje, već su ulicama ovog gradića članovi uz pratnju gitarista Jerka Marevića pjevali poznate dalmatinske pjesme. Pjesma se nastavila i na ručku u Brodarici kod Šibenika, gdje su mnogi uz obrok popili i čašu vina. Uslijedio je obilazak Šibenika, odnosno njegove stare jezgre.

Dakako, obilazak katedrale sv. Jakova bio je vrhunac izleta, i svi oni koji dugo nisu bili u Šibeniku ponovno su bili očarani njegovom ljepotom. Poštujući mjere vrijedni članovi udruge predvođeni članicom predsjedništva Gordanom Lepšanović u popodnevnim satima sva-

kodnevno organiziraju druženja u prostorijama udruge, gdje članovi svaki dan igraju društvene igre, pikado, i naravno, pjevaju. Sve je puno lakše kad se članovi mogu družiti i zabavljati.

Asja Tomić

RUGVICA Održana Izvještajna Skupština

SUH podružnica Rugvica 23. listopada 2021. održala je treću Izvještajnu Skupštinu. Na sjednici je prisustvovala i Biserka Budigam kao predstavnica Središnjeg ureda SUH-a. Predsjednik podružnice Stjepan Sekulić između ostalog je kazao da je podružnica u prvih 6 mjeseci ove godine imala smanjene aktivnosti, ali ipak su uspjeli realizirati dva izleta, podijeliti mandarine članovima, posjećivati bolesne članove te donirati novac za stradale u potresu u Petrinji.

Prisutnima se obratio i predsjednik Županijskog povjereništva SUH-a ZG županije Zlatko Hrčić koji je pohvalio Rugvičane i sve njihove aktivnosti, a pogotovo sportske rezultate, jer su bili ukupni pobjednici na sportskim susretima SUH-a održanim u Dugom Selu. Načelnik općine Rugvica Mato Čičak se pak zahvalio rubvičkom SUH-u na odazivu na sve akcije koje organizira Općina.

Stjepan Sekulić

DONJI MIHOLJAC Nordijsko hodanje

Vodstvo SUH-ove udruge u Miholjcu nije mirovalo, već je posljednjih tjedana nastavilo s uređivanjem prostorija udruge, ali i prostora u dvorištu. Uz svesrdnu financijsku pomoć grada, dvorište je sada popločano betonskim pločama, tako da se članovi više neće morati boriti s blatom u jesenskim i zimskim mjesecima. Grad je donirao i dvije drvene klupe koje će omogućiti još veći komfor u dvorištu, a unutarnje prostorije su okrečene i osvježene namještajem kojeg su donirali članovi.

Dvput tjedno članovi se sastaju i obično tada kartaju, igraju

pikado, a ženski dio članstva bavi se nordijskim hodanjem, te grupa često sa štapovima hoda po glavnom parku u Miholjcu. U studenom su članovi imali velike planove, no situacija s koronom sve je poremetila, tako da se odustalo od odlaska na Martinje u Požegu, zatim je otpao i odlazak u kazalište u Osijek, te izlet u Budimpeštu. Članovi i dalje vrijedno volontiraju i na poziv Grada pomažu u organizaciji cijepljenja građana i nadaju se da situacija s koronom neće eskalirati.

Zlatko Risek

OSIJEK Nezaboravno ljetovanje u Makarskoj

Članovi Udruge SUH Osijek boravili su deset dana, od 28.8. do 7.9.2021. godine, na ljetovanju u Makarskoj. Već nekoliko godina ljetuju na Makarskoj rivijeri u istom hotelu visoke kategorije, zbog mnogih prednosti i pogodnosti. Hotel nudi odličan smještaj, dobru hranu, a što je najvažnije, u blizini se nalazi predivna šljunčana plaža. Čitavo vrijeme boravka vrijeme je bilo jako lijepo, temperatura zraka i mora idealna, pa su uživali u sunčanju i kupanju.

Ove godine po prvi put su odlučili putovati kroz Hrvatsku, a ne BiH, iako je put duži, zbog epidemioloških razloga i korištenja autoceste. Svi su bili zadovoljni ovom odlukom, jer uz pjesmu i dobro raspoloženje, putovanje je kroz prelijepe krajeve Lijepe naše brzo prošlo. Hrabriji članovi posjetili su noviju turističku atrakciju na Biokovu „nebesku šetnicu“. Šetnica je polukružni vidikovac na visini od 1.228 metara nad morem, a atraktivna je zbog staklene podnice po kojoj je šetnja puna adrenalina, a pruža nezaboravan pogled na naseljena mjesta i otoke u makarskom akvatoriju.

Vožnja do šetnice također je poseban doživljaj, jer je cesta uska i puna serpentina. Od šetnice se nastavlja cesta do najvišeg vrha Biokova Sv. Juraj na visini od 1.762 metra. Uz kupanje, druženje, šetnje i odličan dalmatinski prošek, vrijeme im je vrlo brzo prolazilo. Vratili su se u dobrom raspoloženju, odmorni i zadovoljni, sa željom da sljedeće godine opet organiziraju zajedničko ljetovanje.

Miroslava Rađenović

Pravila zdravog komuniciranja

U svakodnevnom životu komuniciramo s ljudima iz vlastite okoline vrlo površno, loše ili premalo. Svađe u obitelji, strah od bliskih odnosa te poteškoće pri izražavanju vlastitih osjećaja stvaraju ozbiljne probleme pri međusobnom komuniciranju. Sučeljavanje mišljenja, a ne sugovornika, pravi je put do zdrave komunikacije.

Razlog poteškoćama koje osjećamo pri kontaktu s ljudima koje dobro poznajemo je taj što nas jednostavno nitko nije učio izražavati svoje osjećaje i kako reagirati na osjećaje i brige drugih ljudi. Kad muž kaže ženi: "Zapuštaš se – ne vodiš brigu o svom izgledu", ona mu može odgovoriti: "Pogledaj se, koliki ti je trbuh! Koliko imam vremena za sebe, još i dobro izgledam".

Dakle, žena zauzima obrambeni stav, te vrlo često nakon toga uslijedi otvorena svađa. Čim ste nekog optužili ili uvrijedili, blokirali ste komunikaciju. Ispravan način ophođenja je izraziti svoje osjećaje i to na pozitivan, a ne neprijateljski način. Muž se mogao izraziti drugačije: "Volio bi kad bi malo obnovila svoju garderobu". Svađa se teško započinje s nekim tko izražava svoje emocije na lijep način. Zato je mala vjerojatnost da bi žena u ovoj drugoj verziji zauzela krut, obrambeni stav.

Pažljivo slušanje – najveći kompliment

Jedan od najtežih oblika komunikacije je slušanje. Dok drugi govore, ne slušamo ih pažljivo. Priroda je čovjeku dala dva uha, a jedan jezik, da bi više slušao, a manje govorio. Uglavnom smo obuzeti vlastitim idejama i vlastitim problemima. Vrlo se često događa da istodobno govore dvije ili više osoba. Treba naučiti promatrati stvari s različitih točki gledišta, svladati vještinu respektiranja, prihvaćanja, razumijevanja i tuđih mišljenja. Ostavimo na trenutak po strani svoje vlastite osjećaje i pokušajmo stvarno razumjeti što nam govori druga osoba. Pokušajmo se postaviti u njen položaj.

Pokažite svoj interes na različite načine: na primjer, položajem svog tijela (nemojte okrenuti leđa), očima, licem, tonom, jer sve to govori u ime vas. Plutarh je kazao: "Ako znate slušati, možete učiti i od onih koji govore loše". Pedeset posto dobrog razgovora je slušanje. Slušajmo, ali ne samo ušima, već i očima, srcem i razumom. Slušatelj mora biti siguran da je razumio poruku koja mu je upućena. Osim toga, pažljiv slušatelj inspirira onoga tko govori. Pažljivo slušanje i pokazano zanimanje predstavljaju najveći kompliment za onog tko ima nešto kazati.

Izbjegavajte riječ „ja“

Postavljajte pitanja koja stimuliraju. Nemojte prekidati izlaganje nevažnim potpitanjima i primjedbama. Izbjegavajte upotrebu osobne zamjenice ja. Diskutirajte, ali nemojte se svađati. Sučeljajte mišljenja, a ne ličnosti. Nemojte ogo-varati, niti vrijeđati. Uključite u razgovor i druge. Ono što je posebno važno u zdravoj komunikaciji jest nastojati izražavati osjećaje, a ne činjenice (primjer žene i muža). Koliko god je to moguće, budite u izlaganju konkretni (izbjegavajte uopćavanja). Kad upućujete neku kritiku, odmah nadodajte i pozitivne osjećaje („Sine, ako se budeš posvećivao školskim zadacima malo više vremena, učinit ćeš me sretnijim, naši će odnosi biti bolji, a ja bi to tako želio“).

Vodite brigu o tome kako vaše riječi djeluju na druge, budite taktični prema osjećajima drugih ljudi (ne ismijavajte druge, ne pričajte viceve koji ismijavaju neki narod ako je u društvu neki pripadnik tog naroda). Komunicirajte međusobno, jer čak i ako se pojavi iskra svađe, bolje je negoli prekid razgovora i indiferečnost. Indiferečnost je emocionalna smrt.

dr. Ivo Belan

NIZOZEMCI KAO PRIMJER

Blagajne za usamljene

Nizozemska Vlada 2018. godine pokrenula je kampanju kojoj je cilj borba protiv usamljenosti starijih osoba, s naglaskom na osobe starije od 75 godina, koje su najpogođenije. Naime, prema provedenom istraživanju, ponekad usamljeno se tada osjećalo čak 54 posto od ukupno 1,3 milijuna Nizozemaca te životne dobi, a jako usamljeno njih 11 posto. Vlada je odlučila riješiti problem, provodeći razne projekte, poput detektiranja kvartova i ulica gdje živi povećani broj starijih osoba, i shodno tome, poticanje lokalnih vlasti da uključe te ljude u zajednicu.

Trgovački lanac Jumbo odazvao se na Vladin poziv te su u svojim trgovinama 2019. godine uveli takozvane „chat blagajne“, u kojem starije osobe pri kupovini mogu stati i popričati s blagajnicom. To je izazvalo brojne pozitivne reakcije kupaca starije životne dobi te je tvrtka objavila da će do kraja sljedeće godine imati ukupno 200 takvih blagajni diljem zemlje. Dakako, za one nestrpljive se ne preporučuje čekanje u redu za tu blagajnu.

Sukladno napatku Vlade, tvrtka pomno razmatra i odabire mjesta u kojima će blagajna biti instalirana, odnosno tamo gdje ima više starijih stanovnika, a što je, očekivano, češći slučaj u gradovima, gdje je usamljenost starijih osoba veća nego kod onih u ruralnim područjima.

Inače, Vlada je podržala uspostavu „lokalnih koalicija protiv usamljenosti“ za svaku od 355 općina (za usporedbu Hrvatska ima 428 općina i 4 puta manje stanovnika od Nizozemske, no

to je neka druga tema) gdje se financijski i logistički potiču programi organiziranja kućnih posjeta, telefonskih linija i izrade mapa aktivnosti za starije osobe. Nadajmo se da će nekad, i nadajmo se u bližoj budućnosti, nešto ovakvo zaživjeti i u Hrvatskoj, bez obzira na situaciju s koronavirusom koji je sada još i pojačao usamljenost i izoliranost starijih osoba.

I. Knežević

"Mislim da treba voljeti i poštovati sve ljude bez obzira na imovinsko stanje, bez obzira na boju kože, dob i bez obzira na svaku različitost"

Treba li se sramiti siromaštva

Jutro, jesensko vlažno. Ne pada kiša, ali magla je tako gusta i vlažna da mi se čini da kiši. Silazim uskim nogostupom prema tramvajskoj stanici. Ako se želim mimoći desnom stranom s osobom iz suprotnog smjera i ona krene u istom smjeru, neizbježan je „sudar svjetova“. Ako imamo sreće da je osoba dobre volje i prihvati dobronamjerno ispriku bez zaustavljanja i uvredljivih primjedbi, super smo prošli.

No, starija sićušna gospođa stajala je na rubu pločnika i ispred sebe držala veliku jutenu vreću punu staklenki. Stala sam i zamolila gospođu da me propusti i usput je upitala s osmijehom na licu što čeka u redu jer još nisam vidjela da je trgovina otvorena. Pomalo srdito umjesto nje odgovorio je gospodin ispred, „kaj ne vidite da čekamo da se otvori dućan“. Kako sam i sama planirala kupiti vodu ostala sam čekati u ovom čudnom društvu dola-

ali starica je odbila. Požurila sam i dostigla staricu i pokušala joj dati novčanicu od 50 kuna. Ona se nije okrenula već je pognula glavu i promrmljala kroz stisnute usne „ja nisam prosjakinja, ja što posudim, uvijek vratim“. Predstavila sam se i pozvala je na kavu i pristala je. Ispričala je vrlo tužnu priču kakvu sam već čula mnogo puta u životu o siromašnoj obitelji, primitivnoj sredini s nekim intelektualnim i fizičkim ograničenjima koji su i sada prisutni u njenoj novoj obitelji. Nekoliko puta dolazila je k meni i uspjela sam je uvjeriti da prihvati stručnu i za početak i materijalnu pomoć. Za nju je „novo normalno“ značilo „novo siromaštvo“. Bojala se da nova okolina ne sazna za neke detalje iz njene prošlosti.

Drugu osobu poznam već 35 godina i još pravi iste pogreške zbog kojih sam je upoznala. Zbog kojih je bila u stručnom tretmanu mnogo puta, a ja sam sve te godine pokušavala, bez

živjeti samo od mirovine. No, s godinama opada i sposobnost umirovljenika za adekvatne dodatne poslove. Što su stariji, umirovljenici mogu raditi samo manje složene poslove, a takvih je sve manje, a s druge strane sve su složeniji. Većina umirovljenika radi uglavnom privremene i povremene poslove, a najčešće ih poslodavci i ne prijavljuju.

Evo nas pri kraju godine i već i vrapci na granama cvrkuću da nas čeka duga zima. Grijanje će poskupjeti, poskupjeti će javni prijevoz, povećavaju se cijene goriva, a to znači da će sve cijene poletjeti u nebo. Uskoro ulazimo u Europsku uniju pa će se sve cijene popeti do europskih cijena. A istovremeno, svakoga dana sve je više zaraženih korona virusom. Cijepljenje se nastavlja. Upravo dolazi i nova vrsta gripe. Dolazi ranije nego prije. I tako počinje nova era života u izolaciji. Svakoga dana se vozim autobusom. Svakoga dana imamo najmanje jednu novu priču. Prvi susret sa stvarnošću je na autobusnoj stanici. Stoji tamo jedan rasvjetni stup.

Ruža penjačica, sivi, betonski stup javne rasvjete ispunjen raznim obavijestima. Najviše je bilo obavijesti o umrlima. Počela je priča o poznatima. Jedan susjed je komentirao kako je sahranjen siromašan, osamljen samac, pomalo skitnica. Netko je rekao da ima bogatu obitelj koja ga se odrekla zbog lošeg ponašanja u mladosti. Ostala sam osupnuta stavovima mirnih ljudi koji umjesto sućuti iskazuju mržnju i prezir prema drugačijima. Naime, radilo se o osamljenom, siromašnom čovjeku. Priču su nastavili u istom tonu. Rastužila sam se nad stavovima pojedinaca prema drugima koji su drugačiji od nas. Mislim da treba voljeti i poštovati sve ljude bez obzira na imovinsko stanje, bez obzira na boju kože, dob i bez obzira na svaku različitost. I vjerovati da bude bolje, da mora biti bolje.

zak trgovca. I gospodin je pred sobom imao dvije velike vreće boca. Trgovac i prodavačica su otvorili dućan i srdačno pitali gdje su već skupili tolike boce. Rekli su da im daju susjedi kad navečer bacaju otpad.

Starica je cijelo vrijeme šutjela i gledala u pod. Kad su prodali boce starica je kupila pola kruha i jednu litru mlijeka te ostala dužna dvije lipe i sama je to rekla blagajnici koja je samo šutke mahnula glavom. Ja sam rekla blagajnici da ću ja platiti,

obzira na udaljenost, stabilizirati njeno ponašanje. Bilo je malih pomaka na bolje, ali svaki puta emocionalna kriza vratila ju je opet u materijalne probleme. Žaloso je gledati kako sada, u starosti, plaća propuste iz mladosti.

Nažalost sve je više starih siromašnih ljudi. Pokušala sam neke umirovljenike koje susrećem godinama pitati o sadašnjem trenutku života u mirovini. Gotovo svi su odgovorili da je u posljednje vrijeme sve teže

Piše: Biserka Budigam,
psihologinja

Povjerenje i nasljeđivanje

Pitanje: Oženio sam se sa ženom, koja je imala dvoje maloljetne djece iz prvog braka, sina i kćerku. Bili smo dugo godina podstanari. Radio sam u tvornici obuće, te sam poslije redovnog radnog vremena na crno radio bravarske usluge i zarađivao novac iz kojeg sam kupio gradilište za gradnju kuće. Zemljište sam u zemljišnim knjigama prepisao na suprugu, jer je to bila želja supruge. Ja nisam očekivao buduće probleme, jer je ljubav bila velika. Supruga je radila u knjigovodstvu privatne tvrtke i vodila domaćinstvo, te se brinula za djecu, koju sam i ja volio, te nije bilo problema u zajedničkom životu. Nakon školovanja, ženidbe i udaje, djeca su se odselila i dobila svoju djecu. Nakon odlaska supruge u mirovinu, dogodila se nesreća, te je supruga umrla. Slijedi podjela imovine. Što učiniti, jer prilikom razgovora s djecom, očekuju svako po jednu trećinu dijela? **(A.P., Osijek)**

Odgovor: Prije ostavinske rasprave, pokrenite postupak pred Općinskim sudom i zatražite da se donese presuda gdje jedna polovica kuće, ne ulazi u ostavinu, jer je to Vaša polovica, bračna stečevina. Druga polovica pripada vašoj pokojnoj supruzi, koju dijelite na tri dijela, svako po jednu trećinu dijela.

Darovanje stana s plodouživanjem

Pitanje: Supruga i ja živimo u Zagrebu, gdje imamo kuću i stan, te jednog sina, koji je oženjen i ima dvoje djece. Stan od 90 kvadrata želimo darovati sinu s našim doživotnim uživanjem ili plodouživanjem, jer ako se sinu nešto dogodi, možda bi moglo biti problema sa snahom, koja s nama ne želi surađivati. **(P.Ž., Zagreb)**

Odgovor: Vi možete svome sinu darovati stan, iako je sin jedini nasljednik, pa nema opasnosti da bi stan dobio netko drugi, ali ako se bojite snahe, možete zadržati doživotno uživanje i plodouživanje na jednoj polovici stana ili na cijelom stanu. Velika je razlika između uživanja i plodouživanja, jer je uživanje samo korištenje stana tj. doživotno uživanje, a plodouživanje je korištenje uz mogućnost iznajmljivanja dijela stana ili cijelog stana uz ubiranja najamnine. Zato Vam predlažemo da darovnicu uvjetujete plodouživanjem nad cijelim stanom.

Zahtjev za povratak stana

Pitanje: Imao sam jednosobni stan u Puli, koji sam u ljetnom razdoblju iznajmljivao, te tako nešto dodatno zarađivao uz mirovinu, ali sam ga darovao nećaku, koji je obećao da će mene i suprugu pomagati i sahraniti. Nakon godinu dana umrla mi je supruga, koja je imala samo 1.250 kuna mirovine, ali uz moju mirovinu ne-

kako smo preživljavali. Moja mirovina je ostala niska, a nećak okrenuo glavu od mene, te nisam u mogućnosti plaćati režije i ostale obveze. Mogu li nešto poduzeti da mi nećak vrati darovani stan, jer to ne želi učiniti dobrovoljno? **(N.P., Zagreb)**

Odgovor: Iz Vaše izjave je vidljivo da nemate sredstava za život i nemate djece, koja bi Vas morala uzdržavati temeljem zakona, a nećak je odustao od usmenog obećanja. Možete stan pokušati vratiti mirnim putem ili putem suda. Ako se stan sada nalazi u vlasništvu nećaka, a Vi ste ga darovali dobrovoljno, bez prisile i bez ugovora o doživotnom uzdržavanju, povratak je težak, no moguć. U tužbi kojom ćete podnijeti nadležnom općinskom sudu trebate svakako naglasiti i dokazati da imate mala primanja i da ste materijalno ugroženi, te da zbog odbijanja nećaka da Vas potpomaže tražite povrat svoje bivše nekretnine.

Cijela imovina samo sinu?!

Pitanje: U Slavoniji u blizini Valpova živim u kući sa sinom. Imam još dvije kćerke, koje su udane, imaju svoju kuću i obitelj. Sinu s kojim živim oporukom sam ostavio kuću i dvor, vikendicu i 10 jutara zemlje, koju sam deponirao u sudu. Nedavno sam saznao da kćerke poslije moje smrti imaju pravo na nužni dio, a to bi znatno umanjilo imovinu, koju sam obećao sinu, te mu predao jedan primjerak oporuke. Zanima me mogu li na drugi način udovoljiti sinu, te kako povući oporuku? **(P.Š., Valpovo)**

Odgovor: Pošto živite sa sinom i želite da se imovina ne dijeli, možete sklopiti ugovor o doživotnom uzdržavanju sa sinom i snahom, kao davateljima uzdržavanja i Vas, kao primatelja uzdržavanja. Ugovor ćete detaljno razraditi i sačiniti i ovjeriti kod javnog bilježnika. Oporuku ćete povući iz suda. Imovina će se prepisati na sina u zemljišnim knjigama poslije Vaše smrti. Međutim to je za Vas rizična odluka. Ukoliko se sinu nešto dogodi ili nije u mogućnosti da Vas uzdržava, nastaju problemi, jer je takav ugovor teško raskinuti, a često i nemoguće. Vi ste se usmjerili na sina, kćerke ste oštetili, a može se dogoditi da se morate obratiti i kćerkama. Predlažem da ne mijenjate svoju odluku, jer oporuku uvijek možete povući i poništiti.

Pravo na obiteljsku mirovinu

Pitanje: Prošle 2020. umro je moj muž, koji je bio u mirovini. Ja sam još uvijek u radnom odnosu, a imam 51 godinu starosti. Želim raditi još do kraja sljedeće 2022. godine. Mogu li sa 52 godina starosti otići u obiteljsku mirovinu? **(M.P., Zagreb)**

Odgovor: Vi ste ispunili uvjete za odlazak u obiteljsku mirovinu, jer ste u trenutku smrti Vašeg muža imali najmanje 45 godina starosti. Javite se u HZMO da Vam izračunaju visinu mirovine.

pravni savjeti

Odgovara:
Ante Kuprešak
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovanje
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/4655111/244
ili 01/4615797

Franjo Bohaček, tajnik Podružnice SUH-a Kozari bok i putevi

Niske mirovine i korupcija najveći problemi

„Za normalan život prosječna mirovina bi trebala biti duplo veća, dakle barem 5.000 kuna, no daleko smo još od tog standarda“

Iako je u 80-oj godini života, Franjo Bohaček i dalje ima tu zapaljivu iskrnu u očima kada ga čovjek sretne. Uvijek nasmiješeno i spreman za razgovor, dobru šalu, ali i zasukati rukave kad treba. Tako je na njegovu inicijativu, a uz presudnu pomoć Zinke Mujezinovića, u rujnu prošle godine osnovana Podružnica SUH-a u Kozari boku i putevima u Zagrebu.

„Sada imamo oko 60 članova, a da nije pandemije koronavirusa, sigurno bismo imali i više članova. Imamo redovite sastanke svake srijede, i uvijek neko dođe da ispunji pristupnicu. Moram pohvaliti i odličan odnos s Podružnicom Oporovec, s kojom redovito organiziramo zajednička druženja, zabave, ples i izlete“, kazao nam je u uvodu Franjo.

Zinka je izabrana za predsjednicu podružnice, a Franjo za tajnika, što nije nimalo slučajno. Naime, Franjo se u SUH učlanio 2015. godine u podružnici Miroševac, a godinu kasnije izabran je za tajnika te podružnice. Da je obavljao dobar posao, dokaz je i što je nakon isteka mandata ponovno bio izabran na tu funkciju. No, s obzirom da mu je Miroševac daleko od mjesta prebivališta, potrudio se da u svom susjedstvu, Kozari boku i putevima osnuje novu podružnicu SUH-a.

Franjo se rodio u Bjelovaru, te je u braku sa suprugom Marijom bio 46 godina, no ona je preminula prije 10 godina nakon bolesti. S njom ima dvije kćeri, Lidiju (54) koja ima tri sina, te Snježanu (53) koja ima dva sina. No, osim pet unuka, Franjo je pradjed i jednom dječaku i jednoj curici te mu se lice ozari kad priča o njima. Obje kćeri se bave privatnim biznisima, Lidija je završila pedagošku akademiju, a Snježana je grafički inženjer, no nijedna ne radi u struci.

I Franjo je po struci grafičar, završio je Višu grafičku školu u Zagrebu. Već u srednjoj školi kao maturanta su ga primijetili kao perspektivnog te je vrlo brzo dobio posao u Grafičkom zavodu

Hrvatske 1960. godine. Nakon tri godine morao je u vojsku te je po povratku 1965. dobio ugovor u istoj tvrtki na deset godina i društveni stan.

„Nije tako ni loš bio taj socijalizam“, sa smješkom je dobio Franjo.

No, usprkos socijalizmu još za vrijeme Jugoslavije Franjo je pokazao žicu za privatni biznis. Naime, osnovao je vlastitu tiskaru Bograf (skraćenica od Bohaček grafika) te dobro živio od nje, ali nije spuštao glavu. Tako je npr. bio dobar prijatelj s Vicom Vukovom, pjevačem i disidentom. „Vicu Vukova su ljudi počeli izbjegavati, prelaziti na drugu stranu ceste kad bi ga vidjeli. Ja sam ostao prijatelj s njim do kraja. Nije me zanimalo tko je što i kakve stavove ima. Vici sam tiskao i omote za njegove kasete“, prisjeća se Franjo.

No, dobar biznis uništila je inflacija, te se 80-ih godina otisnuo s obitelji u Beč. Iako stranac, dobio je koncesiju i vodio restoran, koji je odlično poslovao. No, zbog bolesti supruge odlučio je nakon pet godina provedenih u Austriji prodati restoran Kinezima s Tajvana, te se vratiti u Hrvatsku.

„Zbog tih pet godina sada dobijem mjesečno 35 eura austrijske mirovine. Sad mi je žao što sam tamo prijavljivao minimalac, jer bih sada dobivao veću austrijsku mirovinu. No, barem su mi dvaput isplatili zbog korone po 35 dodatnih eura“, kaže i dodaje kako mu zbroj hrvatske i austrijske mirovine nije veći od 4.000 kuna pa je, zahvaljujući SUH-u dobio i 400 kuna hrvatskog solidarnog dodatka.

Franjo se iz Austrije doselio u Gredu kod Vrbovca i tamo kupio imanje gdje se, opet uspješno, počeo baviti kinologijom, uzgojem plemenite pasmine američki staford. Uzgojio je preko 230 pasa, a potomak njegove kuje pod imenom Don King of Rings ušao je u legendu kao najtrofejniji svjetski pas u uzgoju ove pasmine. Nakon smrti supruge vratio se u Zagreb 2011. godine, no unatoč

mirovini aktivirao se kao predstavnik stanara u svojoj zgradi te radom u podružnicama SUH-a.

Franjo nam je kazao kako je zadovoljan radom SUH-a, koji se bori za prava umirovljenika, a što se vidi i zadnjim uspjesima poput isplate solidarnog dodatka, podizanja cenzusa za besplatno dopunsko zdravstveno osiguranje, isplatom nacionalne naknade za starije osobe i omogućavanjem prava na rad do pola radnog vremena svim umirovljenicima, bez da izgube mirovinu. No, smatra i kako bi još više trebalo surađivati s medijima kako bi se zahtjevi SUH-a još bolje i više čuli, jer mnogi ni ne znaju za što se SUH sve izborio.

Pohvalio je i inicijativu SUH-a da se uvede novi model obiteljske mirovine, gdje bi preživjeli partner mogao birati hoće li uzeti 80 posto mirovine preminulog ili da zadrži svoju mirovinu i dobije 10 do 50 posto mirovine preminulog. Najveći prioritet, kaže Franjo, je povećati mirovine svima, ali je svjestan ograničenosti državnog budžeta, zbog čega predlaže da onima s najnižim mirovinama mirovine rastu brže, a što je na tragu i posljednje SUH-ove inicijative da onima koji primaju do 2.000 kuna se mirovine usklađuju 120 posto ovisno o rasti plaća ili inflacije, a onima između 2.000 kuna i 4.000 kuna da se usklađuju u iznosu od 110 posto.

„Za normalan život prosječna mirovina bi trebala biti duplo veća, dakle barem 5.000 kuna, no daleko smo još od tog standarda“, kaže Franjo.

Smatra i da je vrlo bitno riješiti spori i tromi zdravstveni sustav, jer liste čekanja na preglede su tolike da neki ni ne dočekaju pregled. Za kraj je kazao da ga jako smeta i korupcija u hrvatskom društvu, koju izgleda je jako teško iskorijeniti.

„Gdje god kreneš ili nešto trebaš, ako ne gurneš nekom bocu vina ili neki poklončić, loše ti se piše“, zaključio je Franjo.

Igor Knežević